

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:26

Fredagen den 14 mars

§ 1 Allmänna frågor

Statsrådet Jessica Rosencrantz

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 25 februari 2025**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 18 mars 2025**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Jessica Rosencrantz med medarbetare välkomna.
Finns det något att säga om återrapporten?

Anf. 2 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Allmänna rådets senaste möte hölls den 25 februari i Bryssel, där jag
företrädde Sverige. Ni har tagit del av en skriftlig återrapport, och jag har
inget ytterligare att tillägga.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på rådsdagordningens punkt 3, Förberedelser inför
Europeiska rådets möte den 20–21 mars 2025.

Anf. 4 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Den 20–21 mars träffas stats- och regeringscheferna i Europeiska
rådet. Det sker ingen textförhandling av slutsatserna vid allmänna rådet,
men medlemsstaterna ges möjlighet att diskutera frågor som de anser är
särskilt viktiga.

Nämnden har tagit del av utkastet till slutsatser. Där finns Rysslands
fullskaliga invasion av Ukraina, Mellanöstern, konkurrenskraft,
förhandlingar av EU:s fleråriga finansiella budgetram, migration,
multilateralism och havsfrågor.

Statsministern återkommer för att samråda om svenska ståndpunkter
inför Europeiska rådet.

Jag kommer i dag att fokusera på de delar av slutsatserna som vi avser
att lyfta upp vid allmänna rådet.

Först och främst avser jag att vid rådsmötet understryka att regeringens
högsta utrikespolitiska prioritering är att fortsätta verka för ett ökat starkt
och långsiktigt stöd till Ukraina. Det är av yttersta vikt att vi fortsätter att
visa att vi står starka och enade i vårt stöd politiskt, militärt, ekonomiskt,

humanitärt och rättsligt samt att vi ger fortsatt stöd för Ukrainas EU-närmande.

Regeringen avser att slå vakt om principen inga fredsförhandlingar om Ukraina utan Ukraina. En slutlig fred måste ske på Ukrainas villkor och säkerställa Ukrainas säkerhet och suveränitet. En varaktig fred i Europa bygger på ett starkt, självständigt och säkert Ukraina. Precis som att inga beslut om Ukraina ska fattas utan Ukraina ska inga diskussioner om Europa och europeisk säkerhet ske utan Europa.

Det är angeläget att EU fortsätter att öka trycket på Ryssland, inte minst genom sanktioner och att förhindra kringgående av existerande sanktioner, sänkt oljepristak och åtgärder mot skuggflottan. Regeringen arbetar också aktivt för att EU ska vidta mer långtgående åtgärder vad gäller användning av frysta ryska tillgångar till stöd för Ukraina.

Vad gäller den mycket allvarliga situationen i Mellanöstern välkomnar regeringen att det är ett fortsatt fokus på hur EU bidrar till fred, säkerhet och hållbar utveckling i regionen. Regeringen stöttar alltjämt en fortsatt vapenvila i Gaza för att frigge gisslan, säkra humanitärt tillträde och stöd och lägga grunden för ett varaktigt slut på stridigheterna, som är en förutsättning för framsteg mot och för en framförhandlad tvästatslösning.

Kabinettssekreterare Hartelius, som ska samråda med nämnden kort efter mig, kommer att ytterligare redogöra för situationen i Mellanöstern.

Europeiska rådet kommer att ägna konkurrenskraftsfrågorna stor uppmärksamhet, vilket är mycket välkommet, inte minst eftersom en konkurrenskraftig ekonomi behövs för att möta samtidens utmaningar och utgör grunden för vår försvarsförmåga och motståndskraft. Regeringen driver på för att den inre marknaden ska breddas och fördjupas, fler frihandelsavtal ingås, EU:s kapitalmarknader förbättras, innovation underlättas, reglerna förenklas och hinder undanröjas.

Utöver detta väntas Europeiska rådet ha en första diskussion om EU:s nästa fleråriga budgetram, det vill säga för perioden efter 2027. Sveriges budgetrestriktiva linje ligger alltjämt fast, likaså positionen om att den svenska avgiften bör hållas ned. Regeringen är kritisk till förslag om att introducera nya egna medel.

Förhandlingarna sker i det allvarligaste geopolitiska omvärldsläget sedan andra världskrigets slut. Rysslands alltjämt pågående fullskaliga invasion av Ukraina understryker vikten av fortsatt stöd till Ukraina för både deras och vår egen säkerhet. Nästa MFF bör återspegla Sveriges prioriteringar, inte minst Ukraina, och måste därmed vara redo att ge fortsatt stöd till just Ukraina.

Regeringen vill se en politik som bättre avspeglar EU:s aktuella utmaningar, kriget, konkurrenskraften, klimatet och kriminaliteten. Det kräver tuffa omprioriteringar från andra områden. Så är det i våra nationella budgetar, och det måste gälla även för EU:s budget.

Vi välkomnar att migration återkommer på dagordningen för Europeiska rådet. Arbetet med att genomföra migrationspakten och förstärka samarbetet med tredjeländer måste fortsätta. Det är positivt att kommissionen nyligen presenterade ett reviderat regelverk vad gäller återvändande. Vi väntar även en översyn av konceptet säkert tredjeland före sommaren.

Regeringen välkomnar också kommissionens aviserade strategi på viseringsområdet.

Vi välkomnar att Europeiska rådet också kommer att adressera havsfrågorna mot bakgrund av FN:s kommande havskonferens. Regeringen välkomnar den övergripande ambitionen i havspakten så som den hittills är kommunicerad av kommissionen.

I detta sällsynt utmanande geopolitiska läge vill regeringen understryka vikten av internationell dialog och multilateralt samarbete. Att slå vakt om den regelbaserade världsordningen baserad på folkrätten och FN:s stadga är av svenskt strategiskt intresse.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Som statsrådet nämnde kommer kabinetssekreterare efter det här mötet. Det brukar vara precis tvärtom, och då brukar vi när statsrådet är här hänvisa till vad vi redan har sagt till utrikesministern. Men vi gör det baklänges i dag, helt enkelt. Så räknar vi med att kabinetssekreteraren och statsrådet pratar med varandra efter hand så att allt är i fas.

Anf. 6 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi får väl förutsätta att Statsrådsberedningen samordnar vad statsministern tar med sig från sina olika ministrar när han åker på europeiskt råd för att vi inte ska dubblera tiden i EU-nämnden när saker sägs vid flera tillfällen.

Det som har hänt sedan sist är att på det informella mötet i Europeiska rådet kunde tyvärr inte sammanhållningen med alla EU:s medlemsländer stå fast när det gäller stödet till Ukraina. Hur är tanken att man ska hantera detta på kommande europeiskt råd, statsrådet, och hur agerar man för att få 27 länder att stå bakom stödet? Ungern ska verkligen inte få diktera villkoren, utan det ska vara fullt stöd för Ukraina. Det här är en ändå en ny situation, och vanligtvis antas rådsslutsatserna i konsensus.

Vår läsning av detta är att det som det fortfarande står minst om i utkastet till rådsslutsatserna – vi återkommer till statsministern – är den diskussion som kommer att hållas utifrån presentationen av vitboken för framtida försvar. Hur har Sverige arbetat för att påverka vitboken? Vilka bilaterala möten har hållits eller vilka expertgrupper har man ingått i så att vitboken faktiskt blir till fördel för svensk försvarsindustri? Den kommer att vara avgörande och viktig utifrån det vi står inför.

Sedan har vi frågan om konkurrenskraft och klimat. Det finns en hänvisning i utkastet till rådsslutsatserna till planen för den europeiska bilsektorn från den 5 mars 2025. Vad är det som Sverige skriver under på här? Vi tycker att Sverige har ett ansvar för att se till att svensk industri bibehåller sin konkurrenskraft utan att det blir till nackdel. Vi har haft svenska bilföretag som har varit oroliga och djupt kritiska till det som har legat på bordet med en förlängning av de delar som handlar om hur snabbt man ska övergå till elbilar. Det är viktigt att veta vad vi skriver på. Går vi med på förlängningen eller inte?

Alltid när vi pratar konkurrenskraft på EU-nivå vill jag göra medskicket att det är viktigt att en svensk regering står upp för den svenska modellen, lyfter upp partssamverkan för ökad produktivitet och konkurrenskraft samt lyfter upp jämställdhetsfrågorna – inte minst ur svenskt perspektiv lyfta fram att det är av avgörande värde för framtida investeringar att Europa och Sverige står i framkant för den nya gröna omställningen. Det behöver Sverige framhålla.

Vi återkommer väl till detta när kabinetssekreteraren kommer hit, men för de delar som handlar om den internationella dialogen är det jätteviktigt att vidmakthålla den regelbaserade världsordningen. EU-ministern får gärna säga något om detta. Det är bra om det finns röster runt bordet som säger att detta att upprätthålla den regelbaserade världsordningen baserad på folkrätt och FN-stadga måste gälla genomgående – allt för att få bort det som EU kanske med rätta anklagas för, att vi ibland håller oss med dubbla måttstockar. Det är dåligt för EU när vi nu ska bygga nya starka relationer över världen.

Anf. 7 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag ställer först en fråga, och sedan återkommer jag senare med andra synpunkter.

För inte så länge sedan var det ett associeringsråd med Israel. Jag skulle vilja veta något om slutsatserna från det mötet och vad regeringen tycker.

Anf. 8 REBECCA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar EU-ministern för dragningen.

Det finns många delar som jag vill kommentera. Det står kort om regelförenkling, och det har gjort sig känt som omnibuspaketet. Paketet har presenterats. Där har man tagit bort till exempel den gemensamma europeiska civilrättsliga ansvarsordningen för kränkande av mänskliga rättigheter i värdekedjor och ersatt den med 27 olika regimer. Företag investerar för att leva upp till EU-lagstiftning som sedan förändras med kort varsel och tvingar dem att anpassa sig till 27 olika regimer. Det gör inte deras liv lättare.

Miljöpartiet är starkt kritiskt till hela omnibuspaketet, både när det gäller hållbarhetsrapportering och taxonomi. Man har varit inne och tittat på klimattullarna och due diligence-lagstiftningen, som precis har kommit till. Alla de delarna är under attack. Man kallar det regelförenkling; det är ett ord som är lätt att enas om. Men effekten blir att man försvagar lagstiftning som har kommit till just för att stärka mänskliga rättigheter och miljö.

Herr ordförande! Det står också lite mer om havspakten. Miljöpartiet tycker att det är jätteviktigt att havspakten kommer till, men den måste också vara juridiskt bindande. Jag vill fråga EU-ministern om regeringen delar uppfattningen att den måste vara juridiskt bindande, så att den inte blir en tandlös produkt. Särskilt Sverige skulle behöva en räddningsplan för Östersjön så att vi får tillbaka fisken, inte minst strömmingen.

Sverige har lämnat in kommentarer där. När kommer de kommentarer som har skickats in angående detta arbete att delges riksdagen?

I kommentarerna står det att man välkomnar en source to sea approach. Men den partigrupp som ministern tillhör, EPP, har motsatt sig den principen starkt. Jag blir nyfiken på hur ministern tänker verka i den frågan. Miljöpartiet tycker att en source to sea approach är helt bärande.

Det finns också en del om budgetrestriktiviteten. Miljöpartiet är öppet för EU-gemensamma lån. EU:s tillväxt- och stabilitetspakt kan ses över för att möjliggöra för länder med sämre ekonomi att göra försvars- och klimatinvesteringar. När det gäller den kritiska synen på nya medel, som regeringen skriver om i ståndpunkten, har det diskuterats och nämnts en

Anf. 9 CATARINA DEREMAR (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen!

Centerpartiet välkomnar att regeringen fortsätter att hålla stödet till Ukraina högt på EU- dagordningen. Vi vill understryka att behovet av stöd till Ukraina nu är ännu större än någonsin. Nu när Donald Trump prioriterar en snabb fred framför Ukrainas självbestämmande måste Europas fullständiga stöd till Ukraina markeras ännu tydligare.

Det är extraordinära omständigheter, och det kräver extraordinära svar. Centerpartiet har traditionellt drivit en budgetrestriktiv linje, som vi har omprövat inte minst för att skapa förutsättning för ett utökat stöd till Ukraina.

Jag skulle vilja höra hur det går med de beslagtagna frysta tillgångarna från Ryssland. Kan vi använda mer än bara avkastningen och även täppa till hålen i sanktionerna och vrida åt de ryska gaskranarna?

Anf. 10 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Jag börjar från början, med frågan om Ukraina och att det var 26 länder och inte 27 länder som kunde ställa sig bakom överenskommelsen på det extra Europeiska rådet förra veckan. Vi var redan före mötet tydliga med att vi hellre ser starka skrivningar om Ukraina som 26 kan ställa sig bakom än urvattnade skrivningar som 27 kan ställa sig bakom. Annorlunda uttryckt: Ungern får helt enkelt stå isolerade i denna fråga. Men det är viktigt att övriga EU väldigt tydligt markerar vårt tydliga och starka stöd till Ukraina.

Det var väntat i någon mån att Ungern skulle ställa sig vid sidan av, men det var viktigt att vi kunde visa vår tydliga enighet i övrigt. Och 26 länder var eniga, och det var faktiskt bara ett land som stod vid sidan. Det var såklart olyckligt. Vi skulle vilja att alla länder stod bakom det.

Men vi ska samtidigt komma ihåg att det mesta av stödet till Ukraina trots allt är bilateralt, från de enskilda länderna. På så sätt är det inte avgörande i alla delar att det inte var 27 utan 26 länder som stod bakom det. Men – kort sagt – det var viktigt att 26 stod tydligt enade och att vi inte gick med på att urvattna skrivningarna.

Det kommer att finnas utmaningar framåt. Det är inget snack om det. Sanktionsbeslut och annat kommer också att behöva hanteras. Men i grund och botten var det bra att 26 länder kunde stå så tydligt bakom Ukraina.

När det gäller vitboken och försvar har det varit många olika diskussioner i olika sammanhang de senaste månaderna och i förra veckan. Det kommer att fortsätta nästa vecka.

Det var framför allt en stor diskussion om försvar på det informella retreat som ägde rum i början av februari där ledarna möttes. Bland annat där har Sverige fört fram tydliga synpunkter om behovet av att jobba mer gemensamt inom EU, om gemensamma standarder och om att upphandlingar behöver möjliggöras på ett bättre sätt.

Privat kapital spelar också en viktig och tydlig roll i sammanhanget. Vi har tidigare här i nämnden haft diskussioner om att ändra ESG-kriterierna för vad som faktiskt är hållbart, så att vi betraktar försvarsinvesteringar som hållbara. Sverige har tillsammans med ett stort antal andra europeiska

länder tillskrivit Europeiska investeringsbanken och uppmanat dem att möjliggöra för mer investeringar i försvarsindustrin. Det är bara några exempel.

Även i frågan om Östersjön har Sverige särskilt tryckt på för att vi måste ägna särskild uppmärksamhet åt hoten som äger rum där. Vi har alltså på flera olika håll och i flera olika möten drivit på för att påverka detta i en bra riktning. Men diskussionen kommer att fortsätta.

När det gäller bilsektorn och förslagen där fattas det inte något beslut i de delarna nu. Däremot har Sverige varit tydligt med att det är viktigt med långsiktighet och förutsägbarhet. Vi vet att många redan har börjat ställa om. Vi tycker att målet om att fasa ut förbränningsmotorn för nya bilar till 2035 ska ligga fast, likaså kraven som ställs fram till dess. Men beslutet fattas som sagt inte nu.

I fråga om konkurrenskraftsdelarna är det en otroligt viktig och bred diskussion, och det finns otroligt många parametrar att föra in i en sådan diskussion. Sverige driver inte minst på för flera av delarna som jag nämnde: vikten av att få fram mer privat kapital och att alla länder måste göra sitt för att få ordning på sina kapitalmarknader. Där är Sverige ett föredöme på många sätt, både genom våra pensionsfonder och de investeringssparkonton, ISK, vi har. Fler länder måste göra nationella reformer.

Vi driver alltså på för mer kring kapitalet och för att faktiskt stå upp för värdet av frihandel. Här gör regeringen en frihandelsoffensiv där vi pratar om att det behövs mer frihandel, inte mindre. Vi vill fördjupa den inre marknaden och se mer forskning och utveckling och regelförenkling. Samtidigt står vi fast vid våra klimatmål. Det finns alltså mycket att säga i den frågan. Men den är mycket prioriterad för Sverige, och vi kommer att fortsätta driva på.

När det gäller den regelbaserade världsordningen och folkrätten kan jag bara kvittera det Matilda Ernkrans sa. Vi står självklart upp för det.

I fråga om Vänsterpartiets frågor var det välkommet att ett associeringsråd ägde rum. Det har vi velat ha länge. Jag vet att utrikesministern har svarat på frågor om det i kammaren. Vad som bland annat kom ut ur det var diskussionerna om vikten av vapenvila, att Hamas inte ska ha någon roll i det framtida styret och att gisslan måste fritas. Jag vet också att utrikesministern framförde kritik om utvecklingen på Västbanken, som vi tycker är djupt bekymmersam. Flera delar kom fram och lyftes upp. Det var bra att mötet kom till stånd efter att ha diskuterats länge.

När det gäller Miljöpartiets frågor var det på den senaste nämnden en diskussion om regelförenklingar. Jag ska inte återupprepa hela den, men regeringen välkomnar en ambition om regelförenkling. Vi tycker att det är minst sagt problematiskt att 90 procent av tillväxten i världen förväntas äga rum någon annanstans än i Europa framöver. Det betyder att vi måste få ordning på vår egen konkurrenskraft. Vi måste se till att innovationer och utveckling äger rum här.

Vi står fortsatt fast vid våra klimatmål. De är viktiga. Det måste gå hand i hand med konkurrenskraftsarbetet. Regelförenkling är en viktig del i det, som vi måste gå vidare med. När det gäller exakta detaljer håller vi på och analyserar förslagen. Vi vet dessutom att det kommer att komma ett stort antal sådana här så kallade omnibuspaket framöver.

I fråga om havet kan jag nog inte svara på alla detaljerna utan måste få hänvisa vidare till viss del. Det jag sa här var egentligen det som vi kommer att fokusera på. Det handlar om att välkomna diskussionen. Vi vet inte heller allt som ingår i havspakten, även om vi har fått det förklarat för oss på rubriknivå. I grund och botten välkomnar vi att det tas ett tag kring havsfrågorna. Här i Sverige, i vårt EU-samarbete och inte minst kring Östersjön är havsfrågorna och frågan om ett välmående hav och ett hållbart fiske en stark prioritering för den här regeringen.

När det gäller budgetfrågan gav ledarna på Europeiska rådets möte i förra veckan kommissionen ett okej för att arbeta vidare med förslagen som vi diskuterade på förra veckans samråd, det vill säga de delvis upplättade budgetreglerna och att möjliggöra för lån.

Däremot är det fortfarande viktigt i flera delar att Sverige fortsätter att markera att vi inte tror att svaret på alla problem är en expansiv budget eller att EU ska uppta lån för bidrag till medlemsländer till exempel. Det är en viktig distinktion mellan en mekanism som möjliggör för medlemsländer att låna till lägre kostnad och att låna för att dela ut bidrag till medlemsländer. Här finns viktiga distinktioner. Detsamma gäller frågan om egna medel, där Sverige är tydligt kritiskt och emot.

Jag tror också att det är viktigt att Sverige tidigt i en budgetförhandling, som detta är, är väldigt tydligt med just betydelsen av omprioriteringar. Om inte vi står upp för att omprioriteringar kommer att behöva göras kommer ingen annan att göra det. Det är alltså fortfarande viktigt att stå fast vid.

Tack, Centerpartiet, för stödet för att hålla Ukraina fortsatt högt på dagordningen! Det är bra att vi har stor samsyn om de frågorna.

När det gäller de frysta ryska tillgångarna är det en diskussion som pågår. Det är tydligt att vi från svensk sida tycker att vi ska använda inte bara avkastningen utan mer av de frysta ryska tillgångarna. Men alla länder är inte ombord där än.

Särskilt de som har de här tillgångarna inom sina länder har haft en viss oro för det juridiska. Jag tycker ändå att man kan märka en viss förskjutning och att även de länderna börjar öppna för att om vi bara kan hitta en bra juridisk lösning är de villiga att diskutera det vidare. Än så länge finns det ingen överenskommelse. Men Sverige och flera andra länder trycker på för att använda mer av tillgångarna.

Anf. 11 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag vill kommentera några saker där vi vill lyfta fram vår politik lite mer.

Till att börja med håller vi helt med angående Ukraina – inga fredsförhandlingar om Ukraina utan Ukraina. Där måste vi vara med och stötta dem hela vägen.

Vi vill också lyfta fram den civila och humanitära aspekten, speciellt för barn, i Ukraina i dag. Man behöver skydda och stärka det ukrainska folket under den här tiden, så att de står starka när det väl kommer till en annan situation än krig, förhoppningsvis.

Jag går vidare till andra frågor. Angående Palestina visar det här att associeringsrådet egentligen inte gav någonting. Jag kan inte höra att man på något sätt påverkade Israel eller sanktionerade Israel för att kunna

stoppa folkmordet som pågår. EU måste bli mycket bättre på att upprätthålla folkrätten på ett konsekvent sätt.

Nu har FN kommit med ytterligare en rapport angående Israel. Där pekar man på att det är folkmordsliknande brott. Man har redan konstaterat att de utför krigsbrott. Ändå öppnar vi upp dörrarna för att ha ett associeringsråd som egentligen inte ger något konkret stopp eller någon konkret sanktion för att få Israel att gå en annan väg.

I och med att en del av de förfallna bostäderna rivs ned och så vidare hittar man fler och fler kroppar under de bombade hemmen i Palestina. Jag tror tyvärr att det här kommer att vara en hård tid i historien att prata om i framtiden.

Jag går vidare till rättvis handel, som jag saknar här. Jag skulle gärna vilja se att man återigen började använda begreppet rättvis handel och det som det står för. Vi menar från Vänsterpartiet att vi behöver ha en helt ny form av handel som skapar trygghet och stabilitet mellan Europa och resten av världen. Nu har vi ju sett konsekvenserna av inte minst det som sker under Trumps administration.

Angående konkurrenskraft tror vi på konkurrenskraft via innovation. Det vi ser just nu angående konkurrenskraft från europeiskt håll är att man i många avseenden gynnar storföretagen och glömmer bort små och medelstora företag. Vi har själva här i Sverige sett vad det innebär för folks livsvillkor när vi bara har storföretag, till exempel för matpriserna nu med Ica. Vi tror att Europa skulle må bättre av att ha en ordentlig konkurrenskraft där man "skjuter in" för att skapa mer startup-företag och så vidare och inte öppnar vägen för att etablera de här storföretagen så att det nästan blir oligopol. Vi menar också att konkurrenskraft inte kan nås genom att man minskar ambitionerna kring arbetares rättigheter och miljö- och klimatmål.

Angående Omnibus och regelförenklingarna håller vi med MP och går på deras linje.

Även angående havspakten går vi på MP:s linje. Vi menar att det här behöver vara juridiskt bindande för att vi ska få den effekt som man vill ha. Men vi välkomnar att det görs ett arbete kring haven.

Jämställdheten lyfte Socialdemokraterna på ett väldigt bra sätt.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Innebär detta en avvikande ståndpunkt?

Anf. 13 LORENA DELGADO VARAS (V):

Yes!

Anf. 14 MATILDA ERNKRANS (S):

För tids vinnande ska jag försöka att bara ställa två frågor. Men jag ska också kanske formulera en ståndpunkt. Jag börjar med frågorna.

När det gäller stödet till Ukraina svarade EU-ministern hur Sverige hade resonerat inför det informella europeiska rådet. Då är väl frågan om Sverige resonerar på samma sätt inför det kommande. Hon svarade inte på hur det ser ut framåt.

I frågan om Sveriges prioriteringar när det gäller att kunna påverka den här vitboken om framtida försvar kan jag känna en viss oro. EU-ministern räknade upp många viktiga saker. Men en av de avgörande delarna i det vi

nu gör när vi gemensamt ska rusta oss starkare och se till att vi gör mer tillsammans för att stärka europeisk försvarsindustri är att Sverige är på tå och ser till att man förhandlar fram möjligheter för svensk försvarsindustri av hög kvalitet. EU och Ukraina behöver den vapenproduktionen. Det får inte bli delar här som begränsar den svenska försvarsindustrins möjlighet att vara med och ta hem jobben. Det handlar också om att våra stora svenska företag har ägande från tredjeländer. Det brukar vanligtvis nästan vara det första som en svensk minister säger att vi behöver se till att hålla ögonen på. Frågan är varför det inte var med och hur man ser på detta.

Det var frågorna. Sedan tror jag faktiskt att jag redan nu kan försöka formulera en ståndpunkt. Vi kommer att anmäla en avvikande ståndpunkt. Det handlar om det som jag sa; när vi pratar om konkurrenskraft och Sverige företräds på EU-nivå tycker vi att det är rimligt att Sverige lyfter upp detta med ökad produktivitet och konkurrenskraft med partssamverkan och den svenska modellen. Det handlar om jämställdheten och om att det är viktigt att ligga i framkant i tekniksprången. Det handlar inte minst om klimatomställningen och om att ta hem jobben och öka sysselsättningen. Det får väl bli en avvikande ståndpunkt. Men beroende på svaren på de två frågorna kan det bli så att vi återkommer.

Anf. 15 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Det finns ett litet stycke om migration som jag också vill kommentera. Jag tänker att det här blir mina avvikande ståndpunkter. Det är väl känt att det finns en åsiktsskillnad här, och jag tror inte att vi kommer att överbrygga den i denna EU-nämnd.

Den första punkten handlar om ett reviderat regelverk vad gäller återvändande, någonting som kommissionen presenterade ett förslag om den 11 mars. Vi i Miljöpartiet är mycket kritiska till förslaget. Vi anser att inriktningen på så kallade innovativa lösningar, som innebär straffåtgärder och ytterligare inskränkningar av migranters fri- och rättigheter, är missriktad, inhuman och ineffektiv. Vi menar i stället att EU behöver prioritera arbetet för att säkerställa att medlemsländerna arbetar för att återvändandet ska ske på ett värdigt, säkert och frivilligt sätt.

Den andra punkten handlar om en översyn av konceptet ”säkert tredjeland”. Vi är kritiska till tillämpningen av konceptet i dess helhet och även till översynen. Vi anser att det är av stor vikt att översynen inte leder till ytterligare utvidgning av konceptets tillämpningsområde. Särskilt viktigt är det att kravet på anknytning mellan den asylsökande och det potentiella mottagarlandet inte avskaffas. Vi är också kritiska till upprättandet av den EU-gemensamma lista över säkra tredjeländer som den nya asylprocedursförordningen öppnar för.

Det sista som jag vill kommentera i det här stycket är viseringsområdet. Vi är kritiska till detta. Syftet med viseringsstrategin är att i större utsträckning använda viseringspolitiken som ett verktyg för att stävja irreguljär migration genom att villkora visumlättnader och undantag med återtagandeavtal.

Utöver det instämmer jag med Vänsterpartiet i det som sagts om rättvis handel. Jag instämmer också i det som Socialdemokraterna har fört fram om jämställdhet och klimat kopplat till konkurrens.

Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt även vad gäller Omnibus och regelförenkling. Det är någonting som jag även har gjort tidigare. Vi kan

vara för regelförenkling men inte avreglering vad gäller mänskliga rättigheter och miljö. Jag skulle vilja hoppas på att det när det aviseras om ytterligare Omnibus görs Omnibus för ökad resiliens och beredskap. Det finns väldigt många regler som hindrar en omställning som kan förhindra och motverka andra kriser, så att vi inte behöver hantera dem bredvid de säkerhetsutmaningar vi står inför.

Jag vill också anmäla en avvikande ståndpunkt angående associeringsavtalet. Det här är någonting som även Vänsterpartiet har lyft fram. Regeringen har under ett års tid pratat om hur viktigt det här rådet är för att kunna föra en dialog. Men de krav som ställdes tycker vi är under all kritik med tanke på situationens allvar, vilket gör att jag vill ta det här tillfället i akt att anmäla en avvikande ståndpunkt. Miljöpartiet menar att vi borde pausa associeringsavtalet.

Vad gäller havsfrågor får jag väl försiktigt lov att välkomna det engagemang som jag tycker finns mellan raderna. Men det finns hittills ingenting om lagstiftning, bara lite grann om regulations i relation till skrubbar. Jag menar att regeringen skulle kunna driva på för att det även ska finnas juridiskt bindande delar i detta. Jag önskar lycka till i den frågan.

Anf. 16 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag har ett tillägg gällande migrationsdelen. Vi har ju nämnt det här flera gånger tidigare, så det är ingen hemlighet att vi precis som Miljöpartiet inte står bakom den migrationspakt som ligger framme. Vi står inte heller bakom återvändandeprogrammet, som vi menar inte är vägen framåt för en rättssäker asylpolitik. Med det tror jag att jag anmält alla avvikande ståndpunkter.

Anf. 17 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

När det gäller den civila situationen i Ukraina kan jag bara hålla med. Det är otroligt viktigt att vi har stöd både militärt och civilt. Regeringen presenterade också i går ett civilt stödpaket. Jag kan bara instämma i att det är väldigt viktigt att vårt stöd inbegriper flera delar: militära, humanitära och civila.

När det gäller Mellanöstern vet vi att vi har lite olika synpunkter vad gäller associeringsrådet. Det är fortfarande, menar jag, viktigt att vi har möjlighet att ha en dialog och framföra kritik. Utrikesministern manade genomgående till respekt för folkrätten på det här mötet, och det var också någonting som man var helt enig om i EU:s position.

Frågan om rättvis handel har varit uppe många gånger här i nämnden. Jag kan konstatera att vi uttrycker oss på lite olika sätt. Jag ska inte återupprepa alla diskussioner vi haft om detta förut. Det är självklart att handel ska ske i enlighet med WTO och de internationella regelverk vi har. Sedan kanske vi använder lite olika begrepp när vi diskuterar detta. Men det här har vi haft uppe många gånger förut, så jag ska inte förlänga den diskussionen.

Jag håller verkligen med om att det är otroligt viktigt att vi även ser till de små företagen i Europa. Det är också i ljuset av det man ska se inte minst regelförenklingsagendan, som jag skulle säga är bra för stora företag men särskilt bra för små företag, som vi vet många gånger har ännu svårare att leva upp till exempelvis väldigt omfattande krav på rapportering. Vi vet också att det kommer en särskild Omnibus, nästa Omnibus, med fokus på

just små och medelstora företag, vilket vi välkomnar. Jag håller med vad gäller behovet av att se till de små och medelstora företagen, och jag tycker att man just därför behöver välkomna förenklingar vad gäller regler och rapportering.

När det gäller Socialdemokraternas frågor är det självklart så att vi kommer att arbeta för starka skrivningar även på det här mötet i Europeiska rådet. Vår ståndpunkt gäller alltså, så att säga. Vi är inte beredda att backa, utan vi behöver ha starka skrivningar kring Ukraina.

På försvarssidan är det precis som Matilda Ernkrans säger, även självklart i detta med tredjelandsmedverkan. Öppenhet mot tredjeländer är även i fortsättningen en prioritet för Sverige och någonting som vi i alla diskussioner framhåller i.

Vi har också frågan om de kommande omnibuspaketen. Vi vill till exempel att den Omnibus som adresserar just försvarsindustrin ska tidigareläggas, så att vi jobbar med regelförenklingar kring försvarsindustrin. Detta kan jag bara kvittera, liksom såklart behovet hos alla länder av att göra sitt och öka sina försvarsinvesteringar.

När det gäller de övriga resonemangen är vi såklart för ökad produktivitet och för jämställdhet. Sedan är frågan hur långt man ska gå i diskussionerna.

Om man börjar lyfta fram partssamverkan, som vi tycker är viktig i Sverige, vill vi samtidigt inte öppna för att EU ska reglera området. Det är också en känd diskussion som vi har haft förut. Just i den delen kan man varna för det. Vi vill inte att EU ska reglera vår partsmodell. Men det finns mycket vi är överens om där i övrigt.

När det gäller migrationen handlar det också om kända positioner. Jag kan bara konstatera att från regeringens sida tycker vi att det är viktigt att få ordning och reda i EU:s migrationspolitik. Den ordning vi har i dag är orimlig där vi inte riktigt vet vilka som befinner sig i våra länder. Vi kan inte alls säga att ett ja är ett ja och ett nej är ett nej därför att vårt återvändande i dag inte fungerar. Vi måste därför ha på plats ett återvändanderegelverk, och vi måste ha på plats nya regler om säkra tredjeländer. Här välkomnar vi allt detta. Men jag vet att alla partier inte är överens om det.

Anf. 18 CATARINA DEREMAR (C):

Förlåt, herr ordförande! Jag glömde en sak angående havspakten som vi var inne på. Där skulle vi gärna vilja se att man får till någon skrivning om att driva på för ambitiösa insatser så att Östersjön ska inkluderas i detta.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Hade Centerpartiet någon avvikande ståndpunkt i någon del?

(CATARINA DEREMAR (C): Ja, egentligen.)

Vilken var det? Var det havspakten, eller var det något annat?

(CATARINA DEREMAR (C): Det var det jag tidigare var inne på, fastän jag inte riktigt uttryckte mig i en avvikande ståndpunkt. Jag har en hel rad saker.)

Jag ville bara veta om vi ska tolka det som en avvikande ståndpunkt eller inte, men då gör vi det.

Anf. 20 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag tackar för svaren på frågorna om stödet till Ukraina men också när det gäller försvarsindustrin. Det var klargörande.

Vi håller kvar vår avvikande ståndpunkt i det som jag tidigare läste upp. Är det någonstans man kan passa på att lyfta fram de viktiga svenska värdena är det väl när EU-ministrarna träffas och inför Europeiska rådet så att man i varje fall markerar det. Vi håller i den avvikande ståndpunkten.

Anf. 21 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi håller också fast vid vår avvikande ståndpunkt. Jag vill bara klargöra om småföretagare och så vidare.

Som det ser ut nu är de som drabbas hårdast företagen inom livsmedelsförsörjningen, där bland annat småbrukare drabbas extra hårt. Det gäller avsaknaden av att kunna se hur man kan stötta de företagen i konkurrensskapandet helt enkelt.

Där finns egentligen väldigt mycket jobb som vi borde göra. Det gäller allt från handelsavtal till regelförenkling.

Anf. 22 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag kan möjligen bara säga något om Östersjön. Vi kommer självklart att driva på för att vi måste göra Östersjön bättre och mer välmående. Det finns otroligt många problem att diskutera kopplat till Östersjön.

Sedan tror jag att man ska vara realistisk kopplat till skrivningarna här. Jag tror inte att vi kommer att ha en situation där det blir så. Då kommer alla länder att vilja omnämna sina hav. Men självklart kommer vi att fortsätta att driva på. Vi behöver säkerställa att Östersjön återigen blir välmående.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Det är avvikande ståndpunkter i olika delar från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet. De är till del gemensamma och till del separata. Ska vi hamra ut det på något lämpligt sätt om det går?

Vi har en avvikande mening om partssamverkan och den svenska modellen från S, V och MP, tolkar jag det som. Nej, det var S och V som hakade på partssamverkan och den svenska modellen. Är Rebecka Le Moine för den också? Jag ska inte ingripa. Jag bara undrar.

Sedan har vi MP och V om migration, återvändande och associeringsavtalet.

Sedan har vi delar av havspakten, regelförenkling och omnibusförslaget från Miljöpartiet, och rättvis handel.

Rättvis handel är också Vänsterpartiet och Socialdemokraterna med på.

Vi kan göra det mer diffust. Men jag tänker att för eftervärlden vill ni väl berätta när ni hade rätt och fel.

Centerpartiet har en avvikande mening om frysta tillgångar, budgetfrågor och ytterligare någonting.

Är vi ungefär överens om vad det är vi anmäler avvikande ståndpunkt på här nu?

2024/25:26
14 mars

Anf. 24 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag tänker att det väl går att hantera på olika sätt. Jag kan känna så här att vi socialdemokrater har en avvikande ståndpunkt som är formulerad på så sätt att den lite hänger ihop utifrån det jag sa. Den är jag ganska mån om att den finns där i det sammanhanget.

Sedan har vi sedan tidigare gått med på avvikande ståndpunkter. Vi tycker fortfarande att det ska stå rättvis handel. Vi tycker nog likadant när det gäller associeringsavtalet. Men det tänkte vi ta med utrikesministern. Det finns jättemycket här. Jag tror att det blir lite svårt.

Det är det talade ordet som gäller. Man kanske får klara av att läsa ut var vi är överens i olika delar. Jag tror att det blir svårt annars. Det var det jag skulle säga. Jag tittar mig runt, men jag tror att det kan vara lite svårt. Vi jackar in i varandras ståndpunkter i lite olika delar.

Jag är lite mån om såsom jag formulerade den socialdemokratiska avvikande ståndpunkten i det här fallet. Det gäller vad vi tycker är viktigt att lyfta fram för EU-ministern på allmänna rådet och göra medskick till EU-länderna för den här gången. Det är det vi väljer.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Det är inte någonting som på något sätt förändrar att det är det talade ordet som gäller. Det är det som Matilda Ernkran har sagt som Matilda Ernkran står för.

Det jag försöker uppnå är att det ska bli tydligt på vilka punkter det ändå finns någonting som är gemensamt för flera och där det inte är enstaka partier.

Det är mest av omsorg för oppositionen och dess möjlighet att göra ett starkare avtryck mot regeringen i vissa frågor där man inte står solokvist.

Det är inte i syfte att kolla bort någonting här eller att urvattna sammanhållningen i de olika partiernas besked på något vis. Det är för att det ska vara tydligt var någonstans regeringen har stor och liten marginal parlamentariskt.

Anf. 26 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! De avvikande ståndpunkter som Miljöpartiet har gör vi tillsammans med Vänsterpartiet. Det gäller Omnibus, associeringsavtalet, havsfrågor och migration.

Anf. 27 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det skulle kanske vara mer intressant om det på något sätt rörde sig från den del som är regeringen och regeringsunderlaget. Då skulle det kunna hända någonting här. Det gör det inte. Det är väldigt tyst från den sidan.

Vi socialdemokrater tycker fortfarande att det är viktigt med rättvis handel. Den hakar vi på med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi kommer att återkomma till associeringsavtalet. Men om vi vill ha med det här delar vi bilden som förs fram av Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Sedan vidhåller vi vår avvikande ståndpunkt som jag framförde i den helhet den är. För att förtydliga kan jag säga igen att vi tycker att det är rimligt att här föra fram från svensk sida partssamverkan, den svenska modellen, jämställdhet och att vi ska vara i framkant när det gäller tekniksprånget för klimatomställningen för att ta hem jobben och öka sysselsättningen.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Med de avvikande ståndpunkter som vi nu ändå har lyckats vaska fram konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi kommer till dagordningspunkt 4, Förbindelserna mellan EU och Förenade kungariket.

Anf. 29 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Dagordningens diskussionspunkter gäller relationerna mellan EU och Storbritannien. Diskussionerna förväntas omfatta EU:s prioriteringar och förutsättningarna inför förhandlingarna om närmare relation mellan EU och Storbritannien.

Det är nu fem år sedan Storbritannien lämnade EU. Givet de säkerhetspolitiska utmaningar som Europa nu står inför är europeisk enighet av stor betydelse. En närmare relation mellan EU och Storbritannien är en mycket viktig komponent i denna ambition. Det gäller inte minst på det försvars- och säkerhetspolitiska området. Därför välkomnar regeringen den ömsesidiga ambitionen om en närmare relation mellan EU och Storbritannien. Sammantaget råder goda förutsättningar att diskutera en mer framåtblickande relation mellan EU och Storbritannien.

Diskussioner om europeisk säkerhet fördes mellan Storbritanniens premiärminister Keir Starmer och EU:s stats- och regeringschefer vid det informella toppmötet i februari, för första gången sedan brexit. Mötet visade att EU och Storbritannien delar samma mål vad gäller stödet för Ukraina.

I det fortsatta arbetet avser regeringen att bidra konstruktivt till ett säkerhetspolitiskt partnerskap mellan EU och Storbritannien. Ett sådant partnerskap skulle komplettera det samarbete som pågår med Storbritannien inom Nato, G7 och andra multilaterala institutioner.

Avslutningsvis måste vi givetvis även i fortsättningen respektera existerande avtal mellan EU och Storbritannien.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi bläddrar vidare till dagordningspunkt 5, Den europeiska planeringsterminen. Den är uppdelad i flera mindre bitar. Vill statsrådet ta dem på en gång? Ja.

Anf. 31 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Vid allmänna rådets möte kommer ordförandeskapet att presentera en rapport med den sammanfattande beskrivningen av rådets behandling av de olika delarna av årets europeiska termin. Regeringen har samrått med

nämnden inför var och en av dessa rådsbehandlingar. Punkten är uppsatt för åsiktsutbyte, men ingen diskussion väntas.

Ordförandeskapet ska även presentera en uppdaterad färdplan för terminen 2025. Punkten är en informationspunkt och ingen diskussion väntas.

Avslutningsvis ska allmänna rådet formellt vidarebefordra rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet till stats- och regeringscheferna. De väntas ge den sitt politiska stöd. Ingen diskussion förväntas heller vid denna punkt på rådsmötet.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Det var alla tre delarna i ett svep. Vi konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Nästa dagordningspunkt är 6, Lagstiftningsplanering. Även här finns det underpunkter. Vi tar dem i ett svep.

Anf. 33 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Under den här dagordningspunkten väntas rådet godkänna en gemensam deklaration om EU:s lagstiftningsprioriteringar för 2025 respektive gemensamma slutsatser om politiska mål och prioriteringar för perioden 2025–2029.

Bakgrunden till detta är att rådet, kommissionen och Europaparlamentet sedan 2016 tar fram denna typ av underlag för att underlätta planeringen av arbetet. Eftersom vi detta år har en ny kommission på plats omfattar det såväl den årliga som fleråriga programplaneringen.

Regeringen välkomnar den huvudsakliga inriktningen, den gemensamma deklarationen och de gemensamma slutsatserna. De ligger i linje med den inriktning som angetts i kommissionens arbetsprogram och följer i stora delar den ansats om regeringen antagit inom sina prioriterade frågor på EU-området. Regeringen kan mot denna bakgrund ställa sig bakom ett antagande av den gemensamma deklarationen och de gemensamma slutsatserna.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Nästa är dagordningspunkt 7, Övriga frågor. Det finns ingenting på den.

Vi tackar statsrådet med medarbetare för deltagande vid dagens sammanträde med EU-nämnden och önskar en trevlig helg.

Anf. 35 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Tack! Trevlig helg!

§ 2 Transport-, telekommunikations- och energifrågor
Energi- och näringsminister Ebba Busch
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för transport,
telekommunikation och energi den 16 december 2024
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
transport, telekommunikation och energi den 17 mars 2025

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar energi- och näringsminister Ebba Busch med medarbetare.

Jag lämnar ordet till statsrådet för återrapporten.

Anf. 37 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr ordförande! Tack för möjligheten att vara här i dag! God förmiddag, kära EU-nämnd!

Nämnden har tagit emot den skriftliga rapporten från det rådsmöte som hölls före jul, den 16 december. Om det finns frågor svarar jag gärna på dem.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Vi tackar så mycket för informationen.

Då går vi in på rådsdagordningens punkt 3, Handlingsplanen för överkomliga energipriser.

Anf. 39 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Vid rådsmötet kommer ministrarna att diskutera EU-kommissionens meddelande om den handlingsplan för överkomliga energipriser som presenterades den 26 februari.

Nämnden har fått den kommenterade dagordningen med regeringens föreslagna ståndpunkter. Sammanfattningsvis kan man säga att regeringen delar den ansats som präglar given för ren industri och Draghirapporten, som framhäver teknikneutralitet och varje medlemsstats rätt att välja sin egen energimix.

Vi anser dock att inriktningen för handlingsplanen inte är i takt med tiden och missar flera viktiga aspekter. Handlingsplanen har slagsida åt mer variabel elproduktion och fler sammanlänkningsplaner.

En avgörande faktor för att sänka systemkostnaden är i stället att nyttja befintlig infrastruktur mer effektivt före ökade satsningar på sammanlänkningsplaner. För detta ändamål är fossilfri, planerbar kraft avgörande. Vi ser också att lagstiftningen som rör tillståndprocesser måste genomföras och utvärderas innan ytterligare lagstiftning föreslås. Alla inhemska fossilfria energislag behövs för energiomställningen, och handlingsplanen måste därför ge samma förutsättningar för kärnkraft som för förnybar energi för att nå klimatneutralitet och ökad konkurrenskraft.

En verklig energiunion förutsätter att EU bygger ett energisystem som vinner förtroende hos medborgarna. Regeringen bedömer således att det finns en risk att förtroendet för den inre elmarknaden och marknadsintegrationen skadas om enskilda medlemsländer driver en elmarknadspolitik som avviker mycket från det EU-gemensamma regelverket och får negativa effekter på elpriser i andra länder.

Regeringen anser att dagens europeiska elmarknadsdesign i huvudsak är ändamålsenlig, men medlemsländerna behöver göra sin hemläxa och genomföra den överenskomna lagstiftningen för att säkerställa både leveranssäkerhet och rimliga elpriser. Vi behöver inte mer detaljreglering, utan alla möjligheter till förenkling behöver övervägas.

Det är också avgörande att medlemsstater med interna flaskhalsar etablerar effektiva prisområden eftersom det påverkar andra medlemsstater och därmed konkurrenskraften. Interna flaskhalsar bör också hanteras före ökade satsningar på sammanlänknings mellan medlemsländerna.

Anf. 40 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag försökte lyssna – det är ju det talade ordet som gäller – och läsa den långa svenska ståndpunkten. Men min fråga handlar om behovet av energieffektivisering. Är det inte rimligt att den svenska regeringen driver på för starkare energieffektivisering, inte minst i ett kort perspektiv, för lägre priser för konsumenterna?

Dessutom hörde jag energiministern prata om detta med flaskhalsintäkter. Behovet är verkligen stort att använda flaskhalsintäkterna för att bygga ut vårt elsystem. Vi menar att Sverige borde driva på för större frihet i användningen av detta och försvara de mekanismer som finns i EU:s regelverk som möjliggör en flexibel användning av flaskhalsintäkterna. Det tyckte jag inte att jag hörde någonting om.

Vi får se vad statsrådet säger, men i de två delarna aviserar vi socialdemokrater en avvikande ståndpunkt.

Anf. 41 LORENA DELGADO VARAS (V):

Från Vänsterpartiets håll menar vi att man lägger för mycket fokus på kärnkraft och att teknikneutraliteten inte kan bygga på att man gör enorma investeringar i kärnkraft. Vi ser den förnybara energin som vägen framåt.

Angående elpriserna vill vi gärna lyfta fram våra Sverigepriser, då vi tycker att man borde ha ett annat elprissystem.

Anf. 42 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till ministern för föredragningen!

Vi från Miljöpartiet välkomnar handlingsplanens övergripande inriktning, som prioriterar att minska beroendet av fossila bränslen genom att påskynda investeringar i förnybara energikällor, ökad energieffektivisering och flexibilitet.

Det är också viktigt att fokusera på viktiga gröna direktiv, förnybarhetsdirektivet och energieffektiviseringsdirektivet. Att energieffektivisera är det snabbaste, billigaste och mest hållbara sättet att tillgängliggöra mer energi och sänka energipriserna. Det tycker vi ska vara högt prioriterat.

Sedan har vi en detalj som vi ofta understryker, och det är att byta ”fossilfritt” till ”förnybar, reglerbar kraft”.

Det är väl välkänt att vi från Miljöpartiet är kritiska till kärnkraften. Den försenar och fördyrar klimatomställningen och riskerar att tränga undan andra nödvändiga investeringar i förnybar energi.

Personligen har jag väldigt svårt för planekonomi, oavsett om den är röd eller om den är blå.

Anf. 43 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag börjar med kommentaren från Matilda Ernkrans.

Regeringen är, menar jag, ambitiös i Sverige vad gäller energieffektiviseringsfrågorna. De finns också med i kommissionens handlingsplan, men då fokus när det kommer till åtgärderna inte är där utan snarare på aspekter på elmarknaden har vi helt enkelt fokuserat ståndpunkterna där. Det är anledningen till det. Men behovet av energieffektivisering är ju något som regeringen återkommande lyfter upp även i EU-sammanhang.

Energimyndigheten har även ett uppdrag att se över målen för energieffektivisering, också kopplat till arbetet som sker inom EU.

Kopplat till frågan om flaskhalsintäkterna har vi vid ett flertal tillfällen påpekat för kommissionen behovet av större frihet där. Jag ser inte framför mig att det kommer att vara den stora diskussionen på måndag, och därför har vi inte lagt fokus på det här utan framfört det väldigt tydligt i andra sammanhang kopplade till flaskhalsintäkterna.

En kommentar om teknikneutralitet: Regeringens ståndpunkt är att vi inte gör skillnad på de fossilfria energislagen. Det vill säga att vi inte gör den här återkommande distinktionen om det är förnybart eller om det är kärnkraft. Vi utgår från det som är fossilfritt – det som på EU-engelska kallas clean, översatt till svenska ren, energi. Det ligger i linje med regeringens hållning att vi behöver driva på för teknikneutralitet. Alla kraftslag är alltså välkomna.

Vi kan dock inte förhålla oss neutrala till det faktum att olika kraftslag tjänar systemet på olika sätt. Vi har sett att vindkraften och solkraften har haft förmåga att pressa priser men har mycket svårare att öka möjligheten att överföra el från punkt A till punkt B. Där kommer fysikens lagar in igen – med baskraft i form av utsläppsfri vattenkraft eller utsläppsfri kärnkraft får vi också större utnyttjande av elnätet.

Det är, återigen, en anledning till att jag i det talade ordet i nämnden i dag markerar att den svenska regeringen instämmer i många av de delar som kommissionen markerar – behov av mer sammanlänkning, utbyggt nät och liknande och mer förnybart. Men vi menar att planen har en väldigt tydlig slagsida åt det hållet och att man bortser från vad baskraft gör i systemet. Den gör att vi kan använda befintliga elnät mycket mer effektivt, det vill säga att vi inte måste bygga ut lika mycket.

Det är extremt kostnadsdrivande med mycket elnät. Det ser svenskarna på elräkningarna nu. Där är det inte elpriset som sticker ut mest utan de kraftiga kostnadsökningarna för elnät.

Det är också så att man kan flytta mer förnybar kraftproduktion inom elnätet om man har stora entiteter baskraft. Detta bortser kommissionen nästan helt från i sin plan, och det är anledningen till att vi gör den markeringen – inte som motsats till det kommissionen pekar på utan som en markering av det som vi menar saknas och gör att det blir skevt.

Jag tänker att det tjänar som kommentar om helheten.

Anf. 44 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi vidhåller våra avvikande ståndpunkter. Energiministern lyckades inte övertyga i fråga om klokheden i hur och var det här ska hanteras, utan vi håller i de avvikande ståndpunkterna och tycker att de ska finnas med här.

Anf. 45 REBECKA LE MOINE (MP):

Vi från Miljöpartiet vidhåller också vår avvikande ståndpunkt.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

En vild gissning är att Vänstern gör samma sak. Yes.

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi går in på dagordningspunkt 4, EU:s energisäkerhetsarkitektur.

Anf. 47 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Vid rådsmötet väntas också en diskussion föras om EU:s arkitektur för energisäkerhet med fokus på gasförsörjning och riskberedskap för el.

Nämnden har fått den kommenterade dagordningen med regeringens föreslagna ståndpunkt.

Sammanfattningsvis kan sägas att vi fortsatt står i ett läge där det är helt avgörande att EU blir oberoende av rysk energi så snart som möjligt. Alla fossilfria energikällor behövs för att fasa ut fossila bränslen. Rysslands invasion av Ukraina har förstört inte minst omfattande delar av just energiinfrastrukturen. Sveriges stöd till Ukraina är fortsatt omfattande, pålitligt och långsiktigt.

Regeringen välkomnar att förordningar om försörjningstryggheten för gas och el ses över för att vi ska ha möjlighet att arbeta in lärdomar som kommit under de senaste åren.

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Vi kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 5 är Övriga frågor.

Anf. 49 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Jag har inget övrigt att ta upp med nämnden.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi så mycket för medverkan vid dagens EU-nämnd och önskar en trevlig helg och lycka till vid mötet. Tack för i dag!

Anf. 51 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Detsamma till er! Trevlig helg!

§ 3 Utrikesfrågor

Kabinettssekreterare Dag Hartelius

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 24 februari 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 17 mars 2025

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar kabinettssekreterare Dag Hartelius med medarbetare
välkomna. Vi börjar med en återrapport.

Anf. 53 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Herr ordförande! EU-nämnden har mottagit skriftlig återrapportering
från rådets möte den 24 februari. Jag har inget att tillägga.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Aktuella frågor.

Anf. 55 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Rådets möte hålls den 17 mars i Bryssel. På dagordningen står fyra
diskussionspunkter: Rysslands aggression mot Ukraina, Iran, situationen i
Mellanöstern och EU:s relationer med USA. Vid detta möte ersätter jag
utrikesministern.

Vi har i nuläget inte fått någon information om att den höga
representanten Kaja Kallas avser att lyfta några ämnen under
dagordningspunkten Aktuella frågor.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Rysslands angrepp mot Ukraina.

Anf. 57 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Dagordningens första diskussionspunkt är Rysslands aggression mot
Ukraina. Rysslands krig mot Ukraina har gått in på sitt fjärde år. Under
dessa år har Ukraina hjältemodigt stått emot aggressionen.

Vi är nu inne i ett formativt skede med intensiv diplomati. Regeringen
välkomnar uppgifterna om att Ukraina har gått med på en vapenvila i 30
dagar och att USA återupptar sitt stöd till Ukraina. Förslaget om vapenvila
kan, om det accepteras av Ryssland, vara ett viktigt första steg mot att
uppnå en hållbar och rättvis fred.

Sverige är redo att tillsammans med våra europeiska och interna-
tionella partner göra allt vi kan för att stödja Ukraina i en fortsatt process.
För regeringen är det uppenbart att Sverige och EU också måste verka för
att Ukraina uppnår starkast möjliga position före, under och efter
eventuella fortsatta förhandlingar. Vid mötet i Europeiska rådet den 6 mars
uttryckte 26 av EU:s stats- och regeringschefer sitt starka stöd för just
detta. Europas stöd förblir avgörande och måste öka. Vi behöver nu gå från
ord till handling.

Regeringen är pådrivande för att EU tillsammans med andra europeiska länder och våra internationella partner fortsatt ska stå enade mot den ryska aggressionen. Hela Europa behöver nu ta ett större ansvar både för Ukraina och för europeisk säkerhet i stort. Vi måste vara redo att skyndsamt fatta kraftfulla beslut och säkerställa deras genomförande.

Regeringen verkar för att utöka och påskynda EU:s och medlemsstaternas leveranser av militärt stöd till Ukraina. Sverige tar sitt ansvar, och vi är beredda att göra ännu mer. Regeringen har nyligen beslutat om Sveriges hittills största militära stödpaket. På årsdagen av invasionen följde vi upp med besked om en upphandling värd 1,2 miljarder kronor till förmån för Ukraina, denna gång med fokus på luftvärn. Förberedelserna för ytterligare ett ambitiöst paket pågår.

Regeringen driver på för att EU:s höga representants nya initiativ om militärt stöd till Ukraina nu skyndsamt ska tas vidare. Det behövs dessutom en lösning för att häva blockeringen av stödet via den europeiska fredsfaciliteten, EPF, till Ukraina.

Regeringen verkar också för att fortsätta utveckla och anpassa den militära utbildningsinsatsen Eumam efter Ukrainas behov. Regeringen välkomnar därför fortsatta diskussioner om detta.

Det är av stor vikt att stärka Ukrainas försvarsindustriella bas. Regeringen ser positivt på EU:s ansats att systematiskt inkludera Ukraina och dess behov i EU:s förmågeutveckling samt i EU:s nuvarande instrument och kommande program.

Regeringen anser att EU med våra partner bör gå vidare och använda grundkapitalet av de ryska immobiliserade statliga tillgångarna till förmån för Ukraina. Vi anser att tiden är inne och uppmanar kommissionen att lägga fram konkreta förslag på hur detta kan genomföras.

Regeringen driver att EU:s kommande vitpapper om framtiden för europeiskt försvar ska innehålla konkreta åtgärder för fortsatt förutsägbart, långsiktigt och hållbart militärt stöd till Ukraina, stärkt samarbete mellan EU och Nato, en stärkt europeisk försvarsindustri med fortsatt öppenhet mot tredjeland samt förslag på finansieringslösningar.

Regeringen verkar för att EU i linje med de fem principer som fastslogs vid Europeiska rådets möte i förra veckan ska stödja ansträngningarna för en rättvis och hållbar fred, grundad i folkrätten inklusive FN-stadgan med full respekt för Ukrainas suveränitet och territoriella integritet.

Regeringen verkar också för att Ukraina och Europa involveras fullt ut i processen. Det är Ukrainas beslut när och under vilka omständigheter man väljer att förhandla med Ryssland, och det är upp till Ukraina att avgöra vilka villkor för fred som är acceptabla. Det är centralt att USA förblir engagerat i europeisk säkerhet.

Vi fortsätter att fullt och fast stödja Ukraina och uppmanar andra att göra det, för Ukrainas och vår säkerhet. Ukraina behöver säkerhetsgarantier. EU måste fortsätta diskussionen om hur EU:s bidrag till robusta och trovärdiga säkerhetsgarantier för Ukraina kan se ut. Regeringen utesluter i detta skede ingenting.

Vid rådets möte i februari antogs det 16:e sanktionspaketet, som innehöll ytterligare åtgärder mot skuggflottan, kringgående av sanktioner och tredjelandsstöd till Ryssland. Regeringen var pådrivande för att sanktionspaketet skulle omfatta dessa åtgärder. Men nu krävs ytterligare åtgärder för att stärka Ukrainas position genom militärt, diplomatiskt och finansiellt

stöd och genom ytterligare sanktioner mot Ryssland. Regeringen verkar även för åtgärder som stärker genomförandet av sanktionerna och motverkar kringgåenden.

De senaste veckornas turbulens understryker hur viktigt det är att gå framåt i Ukrainas EU-närmande. EU-utvidgningen är en strategisk investering i fred och säkerhet. Vi välkomnar Ukrainas och Moldaviens betydande reformframsteg inom ramen för EU-anslutningsprocessen. Regeringen fortsätter att verka för att konkreta steg ska tas i anslutningsförhandlingarna och förespråkar att så många förhandlingskluster som möjligt, förhoppningsvis alla, öppnas under 2025.

Avslutningsvis är regeringens ståndpunkt glasklar: Ingen fred får förhandlas fram utan Ukraina, och den måste ha Ukrainas och Europas säkerhet i centrum.

Anf. 58 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för redogörelsen!

Vi instämmer såklart i regeringens ståndpunkt att det är otroligt viktigt med ett ökat starkt och långsiktigt stöd till Ukraina. Det är något som inte har blivit mindre viktigt nu, utan det är snarare viktigare än någonsin. Det handlar inte minst om det som kabinetssekreteraren var så tydlig med: Fred måste ske på Ukrainas villkor.

I det talade ordet lyftes ändå lite mer fram i perspektiv av det som just nu pågår. Vi måste vara ärliga med att säga att det är väldigt mycket som pågår på området just nu. Det är ett rent faktum att det är flera processer som rör Ukraina och som skapar stor osäkerhet när det gäller om detta kommer att ske på Ukrainas villkor.

Även om dessa processer lyftes fram lite mer nu, i det talade ordet, upplever vi att de saknas i lite väl stor utsträckning i ståndpunkten. Stora delar av ståndpunkten utgår fortfarande i ganska hög grad från hur det var för två månader sedan.

Det är en verkligen en väldigt oroväckande utveckling som vi nu ser. Bara sedan det senaste FAC har vi fått beskåda en fruktansvärd pressträff i Vita huset. Vi har fått se avslutade samtal mellan USA och Ukraina, och vi har fått se återuppstartade samtal mellan dem. Vi har osäkerhet kring säkerhetsgarantier, som kabinetssekreteraren var inne på. Vi har också stor osäkerhet om vägen framåt.

Jag tror att vi alla är överens om det faktum att Ukrainas säkerhet inte kan separeras från Europas säkerhet. Men vi upplever inte riktigt att den frågan finns med i den nuvarande ståndpunkten. Vad innebär det här för Europa framöver? Relationen till den övriga världen är också viktig här, för just nu behöver vi verkligen fler allierade.

Det är såklart bra att det var 26 länder som var tydliga i de senaste rådsslutsatserna, men det är också väldigt bekymmersamt att det är 26 och inte 27. Det är en väldigt problematisk utveckling i dessa tider.

Vi hör just nu också ganska många rapporter om att Ungern är villigt att sätta upp hinder för en förlängning av sanktionerna mot flera tusen personer, företag och organisationer om man inte får bort en viss person från listan.

Jag skulle vilja att kabinetssekreteraren utvecklar lite mer när det gäller vilka diskussioner som kommer att föras på FAC-mötet och regeringens ståndpunkt där.

Anf. 59 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi är i grunden överens med regeringen. Självklart ska Ukraina sitta med vid förhandlingsbordet. Det är den frågan som är ytterst bekymmersam i de här tiderna. Vi menar att Ukraina inte får stå ensamt under förhandlingarna. Det är två stormakter som just nu för dialogen, och ingen av dem står upp för det ukrainska folket. Det är ganska bekymmersamt.

Mina frågor är: Vilken roll kommer EU att ha vid förhandlingsbordet? Vad driver regeringen i den frågan? Och vilken roll kommer USA att ha vid förhandlingsbordet? Vi upplever att det är ganska svårt att veta var USA kommer att ställa sig.

Vi vill också lyfta behovet av att stärka det civila och humanitära, i synnerhet när det gäller den barnfattigdom som nu sprider sig i Ukraina. Ukrainarna måste stå starka när freden förhoppningsvis väl kommer.

Anf. 60 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till kabinetssekreteraren för dragningen! Jag tycker att det är ett väldigt tydligt och bra stöd i den svenska ståndpunkten.

Det enda jag skulle vilja kommentera vad gäller sanktioner är att importen av LNG från Ryssland fortfarande ökar, och det har den gjort sedan invasionens början. Det här är någonting som vi i Miljöpartiet har lyft flera gånger, och jag vet att också Sverige har varit en röst för detta. Det är känt att Ungern har blockerat det här. Jag vill bara önska lycka till med att försöka hitta sätt att komma åt detta, för om man skulle göra det skulle det få betydelse för Rysslands ekonomi.

Det andra jag vill ta upp är meningen om tullar. Jag skulle vilja be er utveckla lite kring vilka tullar man i så fall är inne på att det skulle kunna handla om. Jag ser positivt på att man försöker hitta sätt för detta. Eftersom vi har en part som blockerar bland annat sanktioner på LNG kanske man kan jobba vidare mer konstruktivt och hitta framgång genom att titta på eventuella tullar.

Anf. 61 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Herr ordförande! Jag tror att vi alla delar bilden av att utvecklingen är oroande just nu. Vi alla följer naturligtvis vad som händer härnäst, inte minst vilket svar som kan tänkas komma från Ryssland och vad detta innebär för Europa.

Jag kan meddela att vi just före detta sammanträde fick besked om att sanktionerna kommer att kunna förlängas denna gång, så det orosmolnet är just nu borta. Men vi står naturligtvis inför fortsatta utmaningar i frågan.

Det jag särskilt tror kommer att komma upp på diskussionerna i rådet på måndag är förhandlingsläget och vad som har hänt med de ryska reaktionerna och reaktionerna på det, särskilt amerikanska reaktioner på de ryska reaktionerna.

Vidare finns det anledning att tro att frågan om de frysta ryska tillgångarna och möjligheten att gå vidare med dem kommer att ha en central plats.

EU:s och Europas roll vid bordet är någonting som Sverige och övriga EU betonar, som jag också sa inledningsvis i mitt anförande. Det handlar om Europas säkerhet.

Det kom också en bekräftelse från den amerikanske utrikesministern i ett uttalande härförleden om att han anser att Europa kommer att behöva vara en del av en lösning. Det är också så att en eventuell förhandlingslösning av vilket slag som helst kräver insatser både av Ukraina, självklart, och av Europa.

När det gäller frågan om humanitärt stöd och humanitära insatser var det tillfredsställande att den dialog som ägde rum mellan USA och Ukraina och det förslag som sedermera har presenterats för Ryssland innehöll just humanitära element, frågan om bortförda barn och liknande.

Jag kan också påminna om att regeringen i går antog ett nytt civilt stödpaket. Bistånds- och utrikeshandelsminister Dousa presenterade då det hittills största civila stödpaketet med fokus på Ukrainas mest angelägna behov av återhämtning, uppbyggnad och utveckling: 1,4 miljarder kronor för 2025, som finansieras genom omfördelningar inom ramen för biståndsbudgeten.

Vi gör detta och betonar även för övriga medlemsstater att det nu handlar om att göra ännu mer för Ukraina, både militärt och civilt.

Frågan om importtullar och importbegränsningar är som sagt något som Sverige driver och fortsätter att driva hårt. Det handlar om att försöka att så mycket som möjligt begränsa Rysslands ekonomiska förmåga att föra krig. Vi kommer att fortsätta att lyfta upp införande av så breda tullar mot Ryssland som möjligt, inklusive LNG-frågan.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Hörde jag kabinetssekreteraren rätt, att sanktionerna kommer att kunna fortsätta? Innebär det att det har gjorts några eftergifter för att det ska vara möjligt, eller handlar det om att fortsätta så som de har sett ut tidigare?

Anf. 63 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Det finns ju flera delar när det gäller de sanktioner som har införts mot Ryssland. Några infördes redan vid annekteringen av Krim 2014, och det var den delen av sanktionerna som var uppe till förlängning den här gången. Det handlade om vissa listningar av individer, där man nu har nått en kompromisslösning mellan medlemsstaterna som gör att det går att rulla vidare.

Alla sanktioner förlängs med jämna mellanrum. I juni kommer ytterligare sanktionspaket upp till förlängning.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Då förstår jag vad vi pratar om – väldigt spännande och intressant!

Anf. 65 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Jag vill egentligen bara följa upp det som ordföranden påbörjade. Jag blir också lite nyfiken: Vad är det för kompromisslösning? Vad är det för typ av kompromisser som har gjorts här?

Anf. 66 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Sanktionerna handlar ju som regel antingen om företag och institutioner eller om individer. Som jag nämnde i svaret till ordföranden har det

kommit upp förslag om avlistning av vissa individer. Sedan har det varit en diskussion, och några avlistningar kommer att äga rum – i slutändan tre. Övriga består, och sanktionerna rullas i övrigt vidare.

2024/25:26
14 mars

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Detta har vi haft på skriftligt samråd, om jag förstått saken rätt. Men då så. Då förstår vi.

Jag konstaterar då att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi tar oss an nästa punkt på rådsdagordningen, nämligen dagordningspunkt 5, Iran.

Anf. 68 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Herr ordförande! Dagordningens andra diskussionspunkt är Iran. Diskussionspunkten aviserades inför utrikesministtermötet i februari men sköts upp till mötet som äger rum nu på måndag.

Den senaste Irandiskussionen på ministernivå i EU genomfördes i december 2022. Rådsslutsatserna som då antogs är i mångt och mycket fortsatt relevanta: den mycket tydliga positionen till stöd för mänskliga rättigheter, ett otvetydigt förkastande av godtyckliga frihetsberövanden av tredjelandsmedborgare, inklusive dem med dubbelt medborgarskap, skarp kritik mot vapenleveranser till Rysslands anfallskrig mot Ukraina, ett självklart krav att Iran aldrig ska utveckla eller tillskansa sig kärnvapen samt ett fördömande av Irans destabiliserande agerande i Mellanöstern och dess stöd för terroristgrupper och andra icke-statliga aktörer i regionen.

Regeringen menar att detta alltfjänt utgör en god grund för EU:s Iranpolitik. Samtidigt har Iran, regionen och omvärlden förändrats under de dryga två år som gått sedan slutsatserna antogs. Detta behöver EU naturligtvis förhålla sig till. Regeringen välkomnar därför att Iran tas upp som diskussionspunkt. Det är viktigt att EU står enat kring en tydlig Iranpolitik som kombinerar skarpa budskap och beslut med en beredskap till engagemang när och där det bedöms möjligt och motiverat att tillgodose våra intressen.

Den iranska regering som tillträdde förra sommaren har sagt sig söka förbättrade relationer med omvärlden, inklusive Europa. Regeringen ser dock inte att en förbättrad relation mellan EU och Iran är möjlig så länge Iran ägnar sig åt säkerhetshotande verksamhet i Europa, inklusive Sverige. Påverkansoperationer mot svenska intressen och andra säkerhetshotande verksamheter som vi har sett exempel på under senare tid är oacceptabla. De måste upphöra, vilket vi också understryker i våra bilaterala kontakter med Iran.

Irans militära stöd till Rysslands aggressionskrig mot Ukraina utgör ett direkt hot mot Europas och därmed Sveriges säkerhet. EU har agerat resolut, inklusive genom sanktioner, och behöver ha beredskap att fortsätta göra det.

Regeringen fortsätter att verka för EU-enighet för en listning av Irans islamiska revolutionsgarde, IRGC, under EU:s sanktionsregim mot terrorism, i enlighet med riksdagens tillkännagivande. Jag avser också att lyfta upp den frågan på nytt på måndag.

Jag kommer vid utrikesministermötet också att lyfta upp situationen för Ahmadreza Djalali. Djalali måste frigges av humanitära skäl så att han kan återförenas med sin familj.

I Mellanöstern är Irans negativa roll i utvecklingen under de senaste åren tydlig, både direkt och indirekt. Sverige och EU har återkommande fördömt Irans destabiliserande handlingar, inklusive attackerna mot Israel. Ytterligare sanktioner har införts vid upprepade tillfällen. Irans ombud i regionen är nu försvagade, och Irans regionala inflytande har minskat. Utvecklingen är dock osäker.

EU måste framföra tydliga budskap till Iran om vikten av maximal återhållsamhet och en politik som bidrar till diplomatiska lösningar på regionens konflikter. Regionen påverkas av, och kan påverka, Irans agerande. En förtroendefull dialog mellan EU och tongivande regionala aktörer är därför nödvändig.

I takt med att Irans ombud i regionen har försvagats har oron vuxit över Irans kärntekniska program. I oktober 2025 löper också FN:s säkerhetsrådsresolution 2231 från 2015 till stöd för det kärntekniska avtalet JCPOA ut. Det understryker behovet av att med diplomatiska och politiska medel adressera den kärntekniska frågan. Ett Iran med kärnvapenkapacitet skulle riskera att leda till regional kapprustning och vore också farligt för världen i stort.

Slutligen fortsätter situationen vad gäller mänskliga rättigheter i Iran att vara mycket svår. Det gäller inte minst för kvinnor och flickor, liksom för etniska och religiösa minoriteter. Särskilt oroväckande är också det stora antalet avrättningar som genomförs.

Regeringen fortsätter att verka för att EU ska upprätthålla det internationella trycket på Iran för att säkerställa att de mänskliga rättigheterna respekteras och för att repressionen ska upphöra.

Anf. 69 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Jag tackar kabinetssekreteraren för föredragningen.

I och med att detta är samma punkt som vi samrådde om den 21 februari tänker jag inte upprepa allt det jag sa då. I stället hänvisar jag till det i stora drag. Jag har dock några frågor.

Först vill jag verkligen uttrycka min uppskattning över och understryka vikten av att kabinetssekreteraren tänker lyfta upp situationen för Ahmadreza Djalali. Det tror jag faktiskt inte var med förra gången. Därför vill jag särskilt lyfta upp det.

Vi instämmer såklart i beskrivningen av Iran i ståndpunkten. Däremot är det, precis som jag lyfte fram vid förra tillfället, lite oklart vad som är regeringens linje. Man ska "adressera" det kärntekniska programmet, men det är lite oklart vad adressera betyder. På vilket sätt ska man adressera det? Hur ser regeringen på frågan och på framtiden för JCPOA, exempelvis?

Vi lyfte upp den här frågan redan i går, och det är också lite oklart var USA står i detta. Det tror jag att vi var överens om.

Skulle kabinetssekreteraren kunna tydliggöra detta lite? Vi instämmer i själva andemeningen, men går det att konkretisera vad regeringen faktiskt driver i EU när det gäller dessa frågor? Vad är den svenska ståndpunkten?

Anf. 70 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Självklart har regeringen ett stort säkerhetspolitiskt intresse av att avvärja en kärnvapenkaprustning i Mellanöstern. Iran har ett ansvar för att bemöta omvärldens legitima oro och främja avspänning, icke-spridning och regional och global säkerhet. En förhandlingslösning är naturligtvis det bästa och långsiktigt mest hållbara för att lösa frågan.

Både EU och Sverige inskräper sedan länge till Iran att de ska sluta ägna sig åt spridningskänsliga kärntekniska verksamheter som inte har civila användningsområden och ge FN och IAEA de verktyg och den information de behöver för att kunna verifiera. I takt med att vi nu närmar oss deadline för FN:s säkerhetsrådsresolution 2231, som kommer i oktober, kan vi förvänta oss att kontakter och ansträngningar intensifieras. Ett slutet möte har just ägt rum i FN om det kärntekniska programmet.

Vi har ett ganska oklart läge vad gäller dialogen mellan USA och Iran. Det är diplomatiskt positionerande. USA talar både om maximalt tryck och om förhandlingar. EU, inte minst genom Tyskland, Frankrike och i viss mån EEAS, bidrar till diplomatiska ansträngningar. Storbritannien, Tyskland och Frankrike, det så kallade E3, har haft en dialog med iranska motparter, och vi förväntar oss att den fortsätter.

Måndagens möte i FAC ger en möjlighet att höra närmare från just Frankrike, Tyskland och EU-institutionerna om de samtal som förs. Det blir också tillfälle att diskutera vägen framåt och hur vi bäst samordnar oss med USA.

Vi håller naturligtvis också ett mycket nära öga på Rysslands och Kinas agerande. Vi har noterat att det varit ett trilateralt möte om kärntekniska frågor i Peking just nu.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med de kvarvarande ståndpunkter – dock inga avvikande – från Socialdemokraterna som är bekanta sedan tidigare.

Vi går in på dagordningspunkt 6, Mellanöstern.

Anf. 72 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Dagordningens tredje diskussionspunkt är situationen i Mellanöstern.

Låt mig börja med situationen i Gaza. Det är oroande att en förlängning av vapenvilan och en fortsättning av överenskommelsen vacklar. Tillsammans i EU uppmanar vi parterna att fortsätta förhandlingarna, och vi ger vårt stöd till medlarna. En permanent vapenvila skulle bidra till att alla kvarvarande israeliska gisslan frigges, att de enorma och akuta humanitära behoven kan lindras och att återuppbyggnad i Gaza kan påbörjas.

Regeringen välkomnar regionens engagemang för återuppbyggnad och utveckling av Gaza. Den plan som tagits fram under Egyptens ledning och som endosserats av Arabförbundet är ett välkommet bidrag till de nödvändiga diskussionerna om Gazas framtid. Regeringen menar att EU i nästa steg utifrån en positiv grundsyn på planen bör fortsätta dialogen med inte minst länderna i regionen. EU:s position är tydlig. Vi vill se en framförhandlad tvåstatslösning, där Gaza och Västbanken återförenas under ledning av en reformerad palestinsk myndighet, utan någon roll för Hamas.

Regeringen ser med mycket stor oro på beskedet att Israel stoppat leveranserna av nödhjälp in i Gaza. Genomförandet av vapenvilans första fas ledde till en mycket angelägen ökning i införseln av förnödenheter, och det är nu helt centralt att storskaliga humanitära leveranser återupptas, att obehindrat humanitärt tillträde till Gaza säkerställs och att Israel fullgör sina skyldigheter i enlighet med den internationella humanitära rätten.

Regeringen beslutade i december 2024 att avsätta 800 miljoner till den humanitära krisen i Gaza och regionen. I början av mars beslutade regeringen om en första utbetalning på 300 miljoner kronor. Stödet syftar bland annat till att bidra till insatser för hälso- och sjukvård, sexuell och reproduktiv hälsa, livsmedelsdistribution samt skydd och nödbostäder i Palestina. Därtill fortsätter det omfattande svenska kärnstödet till ett antal humanitära aktörer i Gaza.

Vi ser med stor oro på den allvarliga utvecklingen på Västbanken, Israels utökade militära operationer och den fortsatta expansionen av israeliska bosättningar. Utrikesministern tog upp detta vid associeringsrådet mellan EU och Israel den 24 februari. Regeringen har varit och kommer att förbli tydlig med att bosättningarna och bosättningspolitiken strider mot folkrätten, undergräver tvåstatslösningen och bidrar till en förhöjd konfliktnivå. Bosättningarna måste upphöra. Sverige fortsätter också att driva på för fler EU-sanktioner mot extremistiska bosättare.

Från EU:s sida framhäver vi vikten av ett fritt och oberoende civilsamhälle. Vid associeringsrådet uttryckte utrikesministern oro över det aktuella israeliska lagförslag som riskerar att kraftigt begränsa civilsamhällets möjlighet att verka. EU har också med svenskt stöd fört fram detta till israeliska myndigheter på plats lokalt.

Regeringen välkomnar att EU har återetablerat den civila gränshanteringsinsatsen EU BAM, som möjliggjort återöppnandet av gränsövergången vid Rafah.

I Syrien finns fortsatt skäl till både oro och optimism. Den senaste tidens förfärliga våldsamheter och övergrepp i västra Syrien visar hur bräcklig och riskfylld situationen i landet är. Den senaste veckans händelser understryker betydelsen och nödvändigheten av en ordnad, fredlig och inkluderande övergångsprocess, där alla syriers rättigheter respekteras. Detta inkluderar naturligtvis religiösa och etniska minoriteter, däribland kristna och alawiter. Civila måste skyddas och våldet upphöra.

EU har varit tydligt med sina förväntningar på det nya styret, inte minst avseende ansvarsutkrävande. Övergångsstyret måste omsätta ord i handling och fortsätta den övergångsprocess som landet nu genomgår.

Regeringen noterar med viss oro den kritik som hittills framförts mot processen, bland annat gällande bristen på representation från religiösa och etniska minoritetsgrupper. Därför är det mycket positivt att en överenskommelse nu har nåtts med det kurdiska självstyret i nordost om att integrera deras institutioner i den syriska staten.

Syriens suveränitet och territoriella integritet måste respekteras fullt ut i alla delar av landet. Detta är fundamentalt, inte bara för det syriska folket utan också för stabiliteten i och bortom regionen. I detta är regeringen mycket tydlig, liksom övriga EU. Vikten av respekt för territoriell integritet underströks också i det EU-uttalande som gjordes den 11 mars.

Bortom säkerhetsläget kvarstår enorma behov hos den syriska befolkningen. Sverige är en av de största humanitära givarna till Syrien och presenterade tidigare i veckan ett nytt stödpaket på 120 miljoner kronor till några av de största aktörerna på plats – UNHCR, UNDP och Internationella rödakorskommittén. Regeringen välkomnar en fortsatt diskussion om hur EU kan stödja en positiv utveckling i Syrien, bland annat genom biståndet.

De tillfälliga sanktionslättnader som EU beslutade om vid FAC i februari utgör ett viktigt första steg i den ekonomiska återhämtning som nu måste till, bland annat genom stöd till återuppbyggnad. Den årliga Brysselkonferensen, som äger rum i anslutning till måndagens FAC, blir ett viktigt tillfälle att fortsätta diskussionerna om internationellt stöd.

Anf. 73 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Vi instämmer såklart i oron för de fortsatta fredsförhandlingarna i Gaza och den fortsatta vapenvilan. Det är såklart otroligt viktigt att den fortsätter – där instämmer vi med regeringen.

Det är också positivt att kabinetssekreteraren lyfter upp planen för återuppbyggnad, som han även gjorde i utskottet i går. Detta tycker vi är otroligt viktigt. Det vi dock saknar lite är Sveriges ställning när det gäller detta. Det handlar både om vilken roll Sverige som land tänker spela i återuppbyggnaden – ganska många europeiska länder har redan uttryckt att de tänker vara en del av detta – och om hur Sverige ser på EU:s roll. Kabinetssekreteraren uttryckte att EU är positivt. Men hur ser man därutöver på EU:s roll i återuppbyggnaden i Gaza? Som jag tror att kabinetssekreteraren nämnde är ju behoven bortom enorma. Det är en total återuppbyggnad som behövs, och det kommer därför att behövas stora internationella ansträngningar.

När det gäller det associeringsråd som ägt rum – detta har varit uppe tidigare i dag, och det kom också upp i utskottet i går – har vi förstått att det innebär ett tillfälle för utrikesministrarna och EU att tydligt markera mot Israel och att man upplevde att dialogen var bra.

Samtidigt ser vi att Israel någonstans agerar rakt motsatt. Man tar inte till sig det som sägs, utan i stället stoppar man den humanitära hjälpen till norra Gaza. Lagarna mot UNRWA fortsätter att gälla, och vi fortsätter att se en oerhört allvarlig utveckling på Västbanken.

Vi tycker därför att det verkligen är viktigt att EU agerar starkare än man gjort tidigare. Vi anser fortfarande att associeringsavtalet ska pausas. Detta är verkligen inte en ny ståndpunkt från oss, men med den utveckling som sker just nu anser vi att det är än mer relevant och aktuellt.

Vi måste också vara ärliga med att vi har världens ögon på oss just nu. Vi söker själva stöd runt om i världen för den regelbaserade världsordningen och för att den fortsatt ska gälla framöver. Men när vi lyfter denna fråga med olika länder får vi alltid höra att vi är väldigt tydliga med detta när det gäller Ryssland men inte lika tydliga när det gäller länder som Israel. Jag tror inte att det är en nyhet för någon i det här rummet att EU i mångt och mycket kritiserats för dubbla måttstockar, och det måste vi ta med oss.

Jag vill också poängtera det som vi har lyft upp tidigare, nämligen att vi anser att regeringen bör driva frågan om att stoppa handeln med varor från ockuperade områden. ICJ:s rådgivande yttrande från i somras är

tydligt: Bosättningarna är illegala – de bryter mot folkrätten och måste upphöra. Yttrandet är också tydligt med att övriga länder har ett ansvar för att inte ekonomiskt gynna de illegala bosättningarna. Vi anser därför att denna handel måste upphöra.

Avslutningsvis, innan jag går vidare till Syrien, vill jag, i och med att kabinetssekreteraren själv lyfte upp Sveriges bistånd till Gaza, även här markera att vi tycker att det är oerhört problematiskt att man från svensk sida valde att fullständigt strypa stödet till UNRWA, vilket ju fått enorma konsekvenser. En biståndsorganisation som nyligen fått mer pengar beskrev det som att det är som att lägga ned utbildningsdepartementet och hela hälsosektorn och sedan tänka att andra myndigheter ska täcka upp för detta. Det får verkligen stora konsekvenser. Sverige har ju dessutom lagt ned stödet till det ekumeniska följeslagarprogrammet.

Detta säger jag bara för att det dök upp i det som kabinetssekreteraren sa här. Jag förstår att det annars inte är en del av samrådet.

För att gå vidare till Syrien är det, precis som kabinetssekreteraren beskriver, verkligen komplicerat. Det finns en del som är positivt i utvecklingen. Vi är alla såklart glada att Assadregimen har fallit. Men flera delar är också oroväckande.

Vi välkomnar absolut memorandumet mellan regimen och SDF. Vi ser att det är ett steg i rätt riktning. Men samtidigt är det verkligen viktigt att vi följer detta noga framåt. Den fredsprocess som nu sker mellan Turkiet och PKK blir också särskilt intressant. Det finns alltså goda förutsättningar, men vi måste verkligen hålla ögonen på detta, som sagt.

Vi ser att oron är väldigt stor när det gäller situation för inte minst alawiter och kristna minoriteter i Syrien. Vi kan också konstatera att det förslag till konstitution som tagits fram har flera oroväckande delar, inte minst detta att val ska hållas först om fem år. Vi kan också konstatera att alla minoritetsgrupper har förkastat förslaget, vilket också är en väldigt oroväckande signal. Det är alltså väldigt viktigt att EU i dialogen med Syrien är tydligt i dessa frågor.

Anf. 74 ANGELIKA BENGTSSON (SD):

Först vill jag säga att det är väldigt bra att Sverige tar varje tillfälle man får att belysa att samtliga i gisslan ska släppas. Det är viktigt och bra.

Jag aviserade i går en eventuell avvikande mening. Jag kommer att släppa den, för jag uppskattar att kabinetssekreteraren nämnde just den kristna minoriteten, förföljelsen av den och dess förvärrade situation i Syrien. Jag uppskattar det som sades, tackar för det och släpper den avvikande meningen.

Anf. 75 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag tänkte börja med något som jag ändå uppskattar, nämligen att man nämnde permanent vapenvila. Detta är något som vi verkligen har lyft upp under hela den här tiden av folkmord. Vi välkomnar därför att detta nämndes.

Sedan finns det vissa delar där vi anser att regeringen kanske kan vara skarpare, bland annat det regeringen lyfter fram gällande sanktioner mot extrema bosättare. Vi menar att det inte räcker. Det täcker bara ett par personer – vi tror att vi behöver en större markering gentemot Israel. Israel har gång på gång visat att man inte respekterar folkrätten, internationella

domstolar eller FN. Då behöver vi kanske bryta associeringsavtalet, vilket vi också har lyft ganska länge, och hitta andra sätt att sätta press på Israel.

Det är ganska oroväckande att ett land kan fortsätta begå krigsbrott på det här sättet och låta bli att hörsamma olika internationella institutioner utan att vi agerar. Många delar av världen ser upp till både Sverige och Europa, och vi har varit väldigt tysta när det gäller detta.

Angående fredsförhandlingarna hoppas vi såklart att de återupptas. Vi känner stor oro när det gäller återuppbyggnaden, speciellt efter agerandet från USA, som menar att Gaza kommer att försvinna och att man kommer att bygga upp något helt annat. Jag tror att EU måste markera att Gaza kommer att återuppbyggas av och med det palestinska folket. Precis som i fallet med Ukraina ska det palestinska folket få avgöra och bygga upp sin framtid.

Jag vill också lyfta fram de palestinier som är instängda i läger. Vi måste i dessa förhandlingar såklart prata om att gisslan måste frigges – det är jättebra – liksom palestinier som är instängda i israeliska läger. Vi har sett att många av dem när de har släppts har en enorm psykisk och fysisk påverkan. Flera av dem har också återigen stängts in, trots att de släppts.

Vi menar också att det är beklagligt att regeringen valde att dra ned stödet till UNRWA på det sätt som skedde. Det ger absolut ingen stabilitet, och det påverkar enormt möjligheterna att stötta det palestinska folket.

Angående Syrien lyfter vi, precis som Socialdemokraterna, alawiterna och de kristna minoriteternas situation, som måste värnas.

Anf. 76 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar kabinetssekreteraren och också alla föregående talare.

Jag instämmer i väldigt mycket av det som Socialdemokraterna och även Vänsterpartiet har framfört vad gäller permanent vapenvila. Det är väldigt välkommet och bra. Men det finns fler saker som vi tycker hade kunnat poängteras mer. Vi står fortfarande bakom de avvikande ståndpunkter som har aviserats tidigare.

Utöver det vill jag nämna att Israels stopp av humanitära sändningar och avstängning av elnätet i Gaza för att pressa Hamas att släppa gisslan bryter mot internationell rätt. Och som har sagts tidigare under det här samrådet anser vi i Miljöpartiet att associeringsavtalet bör pausas. Vi är inte nöjda med utfallet av den enligt regeringen viktiga dialogen, som detta har fört med sig, och anser inte att de så kallade krav som har ställts är tillräckliga med tanke på situationens allvar.

Vidare menar vi att regeringen behöver vara tydligare i sin kritik mot attackerna mot Syrien från Israel och Turkiet, för detta driver på en redan mycket instabil situation, och att det inte räcker med att Kallas uttalar sig tydligt utan att också svenska regeringen måste vara en tydlig röst i detta.

Anf. 77 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Herr ordförande! Jag vill börja med att kommentera frågan om den temporära konstitution som har presenterats i Syrien, för den är väldigt aktuell och väldigt intressant. Den har precis blivit känd, och den är nu naturligtvis föremål för studium och analys.

Vad vi ser baserar den sig på den konstitution som Syrien antog 1950, men med ett antal tillägg. Inte minst finns det, vad vi har kunnat se, en del

viktiga tillägg när det gäller yttrandefrihet och kvinnors rättigheter, som uttryckligen är inskrivna. Men vi kommer nu närmast att närmare studera innehållet och betydelsen.

Den här är tänkt att gälla i fem år. Det blir då också viktigt för Sverige och EU att se till att de villkor som vi, EU, har formulerat – inte minst senast när vi diskuterade sanktionslättnader vid föregående FAC – tillmötesgår. De sanktionslättnader som infördes med tydliga villkor. Dessa kan alltså återinföras om villkoren inte möts.

Den andra lite större punkten som lyftes upp handlar om den så kallade arabiska planen eller det initiativ som har tagits av Egypten och som har endosserats av Arabförbundet när det gäller Gazas återuppbyggnad. För övrigt deltog Europeiska rådets ordförande, Costa, vid Arabförbundets toppmöte. Det i sig, vill jag säga, var ett kvitto på EU:s engagemang.

EU välkomnar, som jag tror jag nämnde, planen som en bra bas för diskussionen om Gazas framtid. Det gör regeringen också. Några europeiska länder – Frankrike, Tyskland, Italien och Storbritannien – har på liknande sätt välkomnat initiativet och sagt att planen utgör ett viktigt steg på väg mot återuppbyggnad.

Det råder stor enighet om att återuppbyggnad av Gaza behöver ske på ett sätt som bidrar till fred och säkerhet för både palestinier och israeler.

Regeringen är mån om att EU fortsätter och fördjupar dialogen med regionen om planen och nästa steg. Utrikesministern talade för ett par veckor sedan med sin egyptiska kollega om just detta.

Vi konstaterar också att USA, Witkoff, träffade den jordanske utrikesministern för några dagar sedan och pratade om planen. Det gjorde man också med Qatar, Saudiarabien och UAE – för att diskutera den vidare.

Regeringen har varit tydlig i sina kommentarer och i sin kritik mot det amerikanska utspelet om Gaza. Vi har konstaterat att USA uppmuntrar regionen att ta fram en egen plan. Det är positivt att så skett, och det visar på regionens roll och engagemang.

Sedan finns det naturligtvis i regionen olika nyanser och synpunkter när det gäller hur man ska genomföra den här planen. Det är därför vi menar att det viktigaste nu är en fortsatt dialog om nästa steg.

Associationsrådet med Israel togs upp. Där kvarstår regeringens position. Vi anser att rådet inte ska pausas utan fortsätta. Det är ett viktigt forum för dialog mellan EU och Israel.

Frågan om bosättningar berördes i inledningen. Regeringen är tydlig med sin kritik mot bosättningspolitiken och har varit pådrivande för ytterligare sanktionslistningar. När det gäller det humanitära stödet har regeringen uttryckt oro över de begränsningar som åter har införts av Israel. Det är viktigt att leveranserna når sina mottagare och de behövande. Likadant är det när det gäller avbrutna leveranser av elektricitet. Samtidigt har regeringen, som jag påpekade, ökat det svenska humanitära stödet till Israel.

Anf. 78 ARIN KARAPET (M):

Herr ordförande! Stort tack till kabinetssekreteraren för redogörelsen! Jag vill tacka kabinetssekreteraren främst för att regeringen lyfter upp de kristnas situation i Syrien.

Jag tror att det är viktigt att vi i den här nämnden och i vårt fortsatta arbete tar med oss att det inte är första gången de kristna blir förföljda i Mellanöstern.

Vi kan titta tillbaka på Irak. Irak hade 1 ½ miljon kristna. I dag bor där ungefär 150 000 kristna. Det är den mest sårbara gruppen. I Syrien bodde det ungefär 2 miljoner kristna. Det var 10 procent av befolkningen. I dag vet vi inte hur många kristna som bor kvar där, men de senaste siffrorna som finns säger att det är under en halv miljon.

Det är bara en tidsfråga. Om de kristna kan evakueras och vart de ska fly vet de inte. Libanon är inte heller i gott skick. Att ta sig till Jordanien är också omöjligt. Vi vet också historiken. De förföljda kristna grupperna i Mellanöstern kommer inte heller att söka sig till Turkiet.

Min fråga till kabinetssekreteraren är: Vad ser kabinetssekreteraren och regeringen att man på sikt kan göra för den kristna befolkningen? Det är den mest sårbara gruppen, och Mellanöstern töms på sin ursprungsbefolkning.

Sedan har jag en fråga till ordföranden: Har vi någon punkt där det finns övriga frågor? I går kväll kom det en uppgift om att det kanske blir ett fredsavtal i länder som gränsar till Mellanöstern – Armenien och Azerbajdzjan. Kan kabinetssekreteraren nämna någonting om det? Det är en 30-årig konflikt som eventuellt håller på att lösas.

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Det ligger lite utanför samrådet här i dag, men kabinetssekreteraren väljer själv om han vill ta detta med ledamoten Karapet efteråt eller om han vill säga någonting kort nu.

Anf. 80 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag har bara en fråga. Kabinetssekreteraren nämnde humanitärt bistånd till Israel – eller?

(Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS: Till Gaza.)

Det humanitära biståndet ska till Gaza. Då har vi landat i det.

Anf. 81 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Frågan om Armenien och Azerbajdzjan är, som sagt, inte en fråga för rådet. Det finns väl möjlighet att återkomma till den. Men jag kan säga så mycket som att det i morse var glädjande besked – att båda parter har accepterat en lösning. Vi har då bättre förutsättningar än på länge att se en fredlig framtid för Armenien och Azerbajdzjan, som har varit i en konfliktsituation sedan slutet av 80-talet.

När det gäller kristna i Syrien ser vi att det uppblossande våldet belyser utmaningarna i arbetet med att bygga ett Syrien där alla syriers rättigheter respekteras och där alla syrier är trygga, oavsett religion och etnicitet. Det inkluderar naturligtvis kristna. Det är väldigt viktigt för regeringen att fortsätta att följa detta. Det är en del av de villkor som EU har ställt på utvecklingen i Syrien.

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:

Med avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Förbindelserna EU–USA.

Anf. 83 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Dagordningens fjärde diskussionspunkt handlar om EU:s relationer med USA. Regeringen kommer att fortsätta att verka för att värna och, där det är möjligt, stärka relationen mellan EU och USA. En stark transatlantisk länk är oumbärlig för Europas säkerhet men kan aldrig tas för given.

USA är en partner av stor vikt för EU – handelsmässigt, säkerhetsmässigt och politiskt. Att arbeta för starkast möjliga transatlantiska relation är en av regeringens viktigaste prioriteringar.

USA låter i dag rätt annorlunda än vad vi har vant oss vid i Europa. Vi ska inte dra några förhastade slutsatser av detta och inte själva bidra till en sämre transatlantisk relation men heller inte fortsätta att ta amerikanskt engagemang i Europa för givet. President Trump har som bekant utfärdat en rad exekutivordrar och tagit beslut som har betydande konsekvenser för det internationella samarbetet.

Sverige och EU ser noga över vilka effekter detta har och utvärderar det löpande. Det är viktigt att agera med tydliga prioriteringar och samstämmighet inom EU med utgångspunkt i våra intressen och värderingar. Ett starkt intresse för Sverige och EU är att stödet till Ukraina upprätthålls. Det är angeläget att USA:s pausade stöd till Ukraina återupptas som aviserats.

När det amerikanska stödet minskar ökar Europas stöd i betydelse. Europa behöver stärka den europeiska försvarsförmågan och bygga ut sin egen försvarsindustriella bas. Europa måste ta ett större ansvar för europeisk säkerhet och försvar. Vi välkomnar därför Europeiska rådets slutsatser om europeisk försvarsfinansiering. Det här skapar bättre förutsättningar för ökade försvarsutgifter i alla EU-länder och för att europeiska länder ska kunna uppfylla Natos förmågemål. En investering i europeisk försvarsförmåga är en investering också i den transatlantiska länken.

I relation till USA är handel och ekonomi också högt prioriterade frågor. Som en exportorienterad ekonomi har Sverige alltid varit en förespråkare för fri, hållbar och regelbaserad världshandel. Målet för EU är fortsatt ett nära och ökat ekonomiskt samarbete med USA.

Vi beklagar att USA går vidare med ytterligare tullar. EU tittar nu på vilka motåtgärder som ska införas från EU:s sida.

Klimatpolitiken är en annan viktig prioritering för regeringen, oavsett vilken politik USA för. Klimatförändringar är en global fråga som kräver globala svar och där engagemang från stora utsläppare, som Kina och USA, är avgörande.

För Sverige är det grundläggande att fortsatt värna och utveckla EU:s ställning som ledande aktör i det internationella klimatarbetet. Beslut på europeisk nivå möjliggör att utsläppen minskar i hela unionen samtidigt som EU visar resten av världen att det går att förena utsläppsminskningar med tillväxt och välbästand.

Ordförande! Det här har blivit en ny återkommande punkt. Det är minst sagt komplex materia. Men vi instämmer såklart med regeringen i att det är otroligt viktigt att USA:s stöd till Ukraina återupptas. Det är en otroligt viktig fråga.

Den transatlantiska länken är såklart fortfarande oerhört viktig, också för svensk säkerhet. Men vi måste konstatera att ett starkt transatlantiskt samarbete förutsätter att USA respekterar och upprätthåller en regelbaserad världsordning.

Jag noterade att kabinetssekreteraren sa att vi ska vara försiktiga med att dra förhastade slutsatser och att det är många starka uttalanden. Men någonstans måste vi också konstatera att det även är ganska starka ageranden. Vi har ganska många exempel på det redan nu.

Bland det första man gjorde var att man lämnade WHO. Det har fått enorma konsekvenser. Vi har hela USAID, som jag strax kommer att återkomma till. Vi har, som sagt, Ukraina. Vi har en väldigt lång lista på ganska extrema saker som har gjorts redan nu. Det är alltså väldigt viktigt att vi agerar och agerar proaktivt redan nu. Det är en helt ny situation. Det är inte bara ord, utan tyvärr är det också verkligen ageranden. Det är väldigt beklagligt.

Vi kan också konstatera att president Trump så sent som i går uttalade sig om Grönland och även antydde annektering. Styret på Grönland valde ju att gå ut och markera väldigt hårt den här gången, för man blev uppenbart väldigt provocerad från Grönlands sida.

Det är verkligen på alla sätt ett helt nytt läge, och det är som sagt inte bara ord. Vi kan också konstatera, precis som kabinetssekreteraren sa, att situationen är väldigt olycklig även när det gäller tullar. De kommer att få stora konsekvenser. Om det införs sådana avgifter är det skadligt för såväl europeisk som amerikansk ekonomi, och det är väldigt viktigt att EU agerar för att skydda konsumenter och företag med kraftfulla och proportionerliga åtgärder.

Jag skulle vilja avsluta med att ta upp USAID. Alldeles nyss talade vi ju om Syrien. Konsekvenserna av pausningen och frysningen av USAID och det som framgår av de rapporter vi nu får om framtiden för den amerikanska biståndsmyndigheten får ju helt enorma konsekvenser världen över. Syrien är ett av de länder som drabbas, apropå den humanitära situationen, som kabinetssekreteraren nyss nämnde.

Det senaste vi fick höra, som faktiskt var en uträkning från svenska Sida, var att 34 miljoner människor riskerar att dö under kommande månader på grund av de amerikanska besluten. Hiv riskerar att spridas, och det är fler som kommer att få aids. Och vart vi än reser kan vi se fruktansvärda exempel på vad detta innebär här och nu.

Jag är fullt införstådd med att bistånd inte är i fokus för FAC denna gång, men samtidigt är biståndspolitik en del av utrikespolitiken. Det är en väldigt viktig del av utrikespolitiken. Med den nuvarande situationen måste EU agera för att detta inte ska få helt oöverskådliga konsekvenser för generationer framåt. Vi saknar faktiskt detta i ståndpunkten. Även om det som sagt inte är biståndministrarna som möts denna gång är detta något som sker här och nu, och konsekvenserna är varje dag så oöverskådliga att de nästan inte går att ta in.

EU har också i dagsläget på flera håll klivit in temporärt för att försöka mildra situationen. Ett sådant exempel är Afghanistan, där man har klivit in för att stötta UN Women, men det är alltså temporärt.

Hur ser regeringen på den roll EU kan spela för att minska de otroliga konsekvenserna av detta, som kommer att finnas kvar för generationer framåt?

Anf. 85 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Jag nämnde i utskottet i går att vi skulle vilja ha ett tillägg när det gäller den gröna omställningen – något i stil med att vi aldrig någonsin kan äventyra europeisk tillväxt och industri. Jag tänker framför allt på den stora konkurs som drabbade Northvolt den här veckan. Då känns det ännu viktigare att poängtera detta på dagens möte. Här vill vi alltså ha en avvikande mening.

Vi menar att vi måste fokusera på de stora utsläpparna. Vi i Sverige och i Europa får inte bli naiva när det gäller den gröna omställningen. Vi vill verkligen poängtera att den gröna omställningen i Europa inte får äventyra vår egen tillväxt och vår industri.

Anf. 86 LORENA DELGADO VARAS (V):

Även vi tycker att regeringen är för passiv och inte reagerar tillräckligt mot Trumpadministrationen, speciellt när USA:s agerande inte följer internationell rätt. Vi har ju exempel som Grönland, Palestina och Ukraina, där man närmast försöker riva upp den globala stabiliteten, kan man säga.

Jag tänker också på alla de deportationer som nu sker från USA på ett helt rättsosäkert sätt. Man har lämnat av medborgare i helt andra länder än deras hemland – asiatiska medborgare har deporterats till Latinamerika och så vidare. Det har även drabbat europeiska medborgare, som nu sitter instängda i deportationscentrum.

Vi menar att det redan nu är viktigt att markera mot USA att den väg de tar i olika internationella frågor inte är rätt och inte följer internationell rätt.

Anf. 87 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Det världsläge där vi befinner oss och det som Trump har sagt och gjort gör att vi inte riktigt kan ha is i magen. Vi kan inte sitta på händerna och hoppas på det bästa. Snarare måste vi planera för det värsta och räkna med att orden också blir verklighet, tyvärr. På så sätt skulle vi kunna ha en bättre förberedelse.

Jag tror att EU behöver fundera över en strategi, så att det inte bara blir så att man svarar på utspel. Man behöver en egen strategi och vara mer proaktiva i det rådande läget.

Det är också väldigt problematiskt hur president Trump gör utspel om att annektera Grönland. Här borde vi som nordiska grannar kunna vara tydliga med att det är helt oacceptabelt att ens uttrycka sig på det sättet.

Mycket har sagts redan. Men det är tydligt att EU verkligen behöver kliva fram, vad gäller både bistånd och solidaritet och även vad gäller klimatet.

Jag tycker att det är bra att stycket om klimatpolitiken kan stå kvar, för det handlar också om att EU behöver göra sig mer oberoende av USA och

Kina. Då behöver vi kunna framställa till exempel batterier. Vi behöver ha möjlighet att klara omställningen på egna ben i stället för att vara direkt beroende av dessa stormakter som vi inte längre kan lita riktigt på. Jag tycker alltså att den meningen är bra. Det stärker faktiskt EU:s konkurrenskraft.

Anf. 88 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Den diskussionspunkt om USA–EU-relationen som står på dagordningen på måndag handlar framför allt om utvecklingen och vårt förhållningssätt till USA.

Låt mig kommentera ett par av de frågor som ställts här, först frågan om biståndet och effekterna av USA:s agerande. Vi fortsätter fortfarande att analysera det ännu osäkra läget för att se vilka effekter en omstrukturering av det amerikanska biståndet kan få. Bara häromdagen fick vi en siffra om att det handlar om ungefär 83 procent, men fortfarande finns det en rad frågetecken när det gäller konsekvenserna. Det gäller inverkan på olika sakområden och länder på kort och lång sikt samt relevanta multilaterala processer.

Oaktat det amerikanska beslutet är det viktigt att Sverige, EU och andra givare fortsätter att prioritera stödet till Ukraina. Det kan bli aktuellt med ett begränsat stöd för att täcka enstaka kritiska luckor och bevaka nyckelintressen inom andra områden, framför allt som sagt när det gäller stöd till Ukraina. Utöver detta skulle det till exempel kunna komma att handla om insatser inom hälsa, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, alltså SRHR, och kvinnors och flickors rättigheter. Detta är något som vi nu diskuterar med europeiska och andra givare.

Det som har inträffat gällande tullarna är naturligtvis bekymmersamt. Det görs på felaktiga grunder. Sverige tycker att det är kontraproduktivt. Alla förlorar, inte minst amerikanska konsumenter och företag.

EU vidtar just nu motåtgärder genom att införa tullar om 26 miljarder euro, som motsvarar storleken på de amerikanska tullarna och får ses som proportionerliga och välvägd. Sedan fick vi ju helt nyligen höra att det blir amerikanska mottullar på några av de europeiska tullförslagen. Vi är alltså tyvärr inne i en situation av eskalering, vilket Sverige som frihetsnation och regeringen inte tycker är bra.

EU vill kunna upprätthålla internationella handelsregler inom världshandelsorganisationen WTO. Samtidigt är det nödvändigt att värna våra intressen och att vara tydliga med att de amerikanska tullarna mot EU får konsekvenser.

När det gäller frågan om Grönland har regeringen vid flera tillfällen varit väldigt tydlig med att det är en fråga för Grönland och Danmark. Vi står helt och fullt bakom Danmark i det avseendet.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Jag finner då att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med avvikande ståndpunkter från, som jag tolkar det, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna i olika delar.

Nästa punkt är Övriga frågor.

2024/25:26
14 mars

Anf. 90 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Herr ordförande! I direkt anslutning till FAC hålls den årliga Brysselkonferensen till stöd för Syriens folk, som jag nämnde i förbigående tidigare. Konferensen följer på möten i Aqaba, Riyadh och Paris och har blivit ett viktigt tillfälle att fortsätta diskussionerna om internationellt stöd till Syrien.

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen och tackar också för medverkan vid dagens EU-nämndssammanträde. Jag får önska kabinettssekreteraren med medarbetare en trevlig helg!

Innehållsförteckning

2024/25:26

14 mars

§ 1 Allmänna frågor.....1

Anf. 1	ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	1
Anf. 3	ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	1
Anf. 5	ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 6	MATILDA ERNKRANS (S).....	3
Anf. 7	LORENA DELGADO VARAS (V)	4
Anf. 8	REBECKA LE MOINE (MP).....	4
Anf. 9	CATARINA DEREMAR (C)	5
Anf. 10	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	5
Anf. 11	LORENA DELGADO VARAS (V)	7
Anf. 12	ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 13	LORENA DELGADO VARAS (V)	8
Anf. 14	MATILDA ERNKRANS (S).....	8
Anf. 15	REBECKA LE MOINE (MP).....	9
Anf. 16	LORENA DELGADO VARAS (V)	10
Anf. 17	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	10
Anf. 18	CATARINA DEREMAR (C)	11
Anf. 19	ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 20	MATILDA ERNKRANS (S).....	12
Anf. 21	LORENA DELGADO VARAS (V)	12
Anf. 22	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	12
Anf. 23	ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 24	MATILDA ERNKRANS (S).....	13
Anf. 25	ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 26	REBECKA LE MOINE (MP).....	13
Anf. 27	MATILDA ERNKRANS (S).....	13
Anf. 28	ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 29	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	14
Anf. 30	ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 31	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	14
Anf. 32	ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 33	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	15
Anf. 34	ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 35	Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	15

§ 2 Transport-, telekommunikations- och energifrågor.....16

Anf. 36	ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 37	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	16
Anf. 38	ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 39	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	16
Anf. 40	MATILDA ERNKRANS (S).....	17
Anf. 41	LORENA DELGADO VARAS (V)	17
Anf. 42	REBECKA LE MOINE (MP).....	17
Anf. 43	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	18
Anf. 44	MATILDA ERNKRANS (S).....	18

Anf. 45	REBECKA LE MOINE (MP)	19
Anf. 46	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 47	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	19
Anf. 48	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 49	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	19
Anf. 50	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 51	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	19
§ 3	Utrikesfrågor	20
Anf. 52	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 53	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	20
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 55	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	20
Anf. 56	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 57	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	20
Anf. 58	ALEXANDRA VÖLKER (S)	22
Anf. 59	LORENA DELGADO VARAS (V)	23
Anf. 60	REBECKA LE MOINE (MP)	23
Anf. 61	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	23
Anf. 62	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 63	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	24
Anf. 64	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 65	ALEXANDRA VÖLKER (S)	24
Anf. 66	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	24
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 68	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	25
Anf. 69	ALEXANDRA VÖLKER (S)	26
Anf. 70	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	26
Anf. 71	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 72	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	27
Anf. 73	ALEXANDRA VÖLKER (S)	29
Anf. 74	ANGELIKA BENGTTSSON (SD)	30
Anf. 75	LORENA DELGADO VARAS (V)	30
Anf. 76	REBECKA LE MOINE (MP)	31
Anf. 77	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	31
Anf. 78	ARIN KARAPET (M)	32
Anf. 79	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 80	LORENA DELGADO VARAS (V)	33
Anf. 81	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	33
Anf. 82	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 83	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	33
Anf. 84	ALEXANDRA VÖLKER (S)	34
Anf. 85	ANGELIKA BENGTTSSON (SD)	35
Anf. 86	LORENA DELGADO VARAS (V)	36
Anf. 87	REBECKA LE MOINE (MP)	36
Anf. 88	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	36
Anf. 89	ORDFÖRANDEN	37
Anf. 90	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	37
Anf. 91	ORDFÖRANDEN	37

